N°. 113. VRIJDAG 11 MEI A°. 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... *f* 1.—
Iedere regel meer.................. - 0.20
Andere Advertentiën per regel............... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der **Courant.**

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 9 *Mei.* — Het fregat Euryalus, aan welks boord zich Prins Alfred bevond en dat laatstleden zaturdag van Portsmouth naar de Kaap stevende, is na eene vaart van tien uren weder naar Portsmouth teruggekeerd, uit hoofde van het breken van een gedeelte der machine, waardoor eene herstelling noodzakelijk is geworden, die verscheiden dagen vereischen zal.

— Gisteren werd in het Lagerhuis over de wet tot afschaffing van de belasting op het papier beraadslaagd, en die wet, na het slechts met 219 tegen 210 stemmen verwerpen van een amendement van den heer Stafford Northcote, om te verklaren dat de staat der schatkist het gemis dezer bron van inkomsten niet toeliet, bij de derde lezing aangenomen. Ook ging, na ernstige debatten, de tweede lezing door van het wetsontwerp op de aan restaurateurs en banketbakkers te verleenen patenten voor den verkoop van wijnen en sterke dranken.

In deze zitting beklaagde zich de heer Walter, directeur van den Times, over eene schriftelijke oproeping, van zijn medelid in het Parlement, den heer Horsman, ontvangen, om zich aldaar wegens den inhoud van een hoofdartikel in genoemd blad te komen verdedigen. Welke zijne persoonlijke betrekking tot den Times ook wezen mogt, zeide de heer Walter, hij riep zijn onbelemmerd regt in om in het Huis zijne meening als onafhankelijk man te uiten. Lord Palmerston en de heer Disraeli verklaarden beide hoe zij zelve meermalen zeer hevig in den Times waren aangevallen, maar dat het de pligt van het Huis is geene dagbladartikelen in zijne woordenwisselingen te mengen. Het Huis ging toen hierop tot de orde van den dag over.

— De Globe zegt dat de Engelsche Regering het voorstel tot het houden van eene Conferentie aanneemt, op den grondslag van artikel 92 van het Weener verdrag van 1815, en dat zij de onzijdig verklaring van het meer van Genève voor zal slaan, den geheelen oever waarvan aan Zwitserland afgestaan zou worden.

— Het onderzoek der stoom-kanonneerbooten wordt regelmatig voortgezet. Reeds zijn er twee, als geheel onbruikbaar, tot slooping aangewezen.

— Tot hiertoe zijn te Woolwich 48 volkomen veldbatterijen van Armstronggeschut, benevens 200 veertigponders voltooid. Nog vóór 1 augustus moet een groot aantal honderdponders voor de vloot gereed zijn, en men verwacht dat dit nieuw etablissement, welks werkplaatsen gedurig uitgebreid worden, in den loop van dit jaar 1200 dezer kanonnen, grootendeels van het zwaarste kaliber, geheel voltooid zal kunnen afleveren.

— Uit de daarvan opgemaakte officiële staten blijkt dat het getal der uit de haven van Liverpool vertrokken landverhuizers naar Noord-Amerika in de vorige maand ongemeen groot is geweest en 9992, waaronder 197 kajuitpassagiers, heeft bedragen, namelijk 8037 Ieren, 1408 Engelschen, 165 Schotten en de overigen buitenlanders. Naar Australië zijn 795, naar Zuid-Amerika 26, naar West-Indië 10 en naar Oost-Indië slechts 3 landverhuizers uit Liverpool vertrokken.

— De heer Whitty, die zich in de Engelsche journalistiek, vooral door zijne scherpe karakterschetsen van Parlementsleden in de Press, een naam had gemaakt en tot herstel zijner gezondheid naar Australië gereisd was, is te Melbourne overleden.

FRANKRIJK.

PARIJS 9 Mei.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Ofschoon het Journal des Débats volhardt in zijn ongeloof aan het vertrek van Garibaldi, ofschoon le Siècle, evenmin als le Constitutionnel, er een woord van zegt, is het nagenoeg onmogelijk het feit in twijfel te trekken, want de bijzonderheden, die van alle zijden omtrent deze zaak bekend worden, geven er een karakter van volkomen zekerheid aan.

La Patrie deelt heden avond mede dat, behalve het vaartuig, waarmede Garibaldi is vertrokken, twee andere stoomvaartuigen de haven van Genua verlaten hebben, aan boord hebbende een getal van ongeveer 1400 manschappen, voor het grootste gedeelte bestaande uit de vroegere Alpenjagers, bewoners der Romagna, Lombarden en eenige Genuezen. Een vierde vaartuig zou van Livorno vertrokken zijn met dezelfde bestemming, terwijl drie vaartuigen, van verschillende andere punten uitgezeild, zich in zee bij de flotille zouden voegen. Al deze vaartuigen hebben, om de Sardinische autoriteiten te vrijwaren, vrachtbrieven naar Malta genomen. Men verzekert, vervolgt la Patrie, dat de expeditie op eene zeer groote schaal is aangelegd; zij is in het bezit van wapenen, ammunitie, levensmiddelen, kampements-benoodigdheden en al de vereischte hulpmiddelen om een strijd van eenige maanden vol te houden. Deze expeditie moet aanzienlijke uitgaven vorderen, die onderscheidene millioenen francs zullen beloopen. De bijzondere inschrijvingen, in Engeland en Italië bijeenverzameld, hebben niet zulk een betrekkelijk belangrijk bedrag opgeleverd.

La Patrie durft wel niet openlijk zeggen dat het Engeland is hetwelk Garibaldi geld verschaft, maar zij laat het toch doorstralen. Waaruit volgt dat op den bodem van de beschuldigingen van la Patrie altoos eene verborgen aantijging van Engeland ligt.

Berigten, heden middag uit Marseille afgezonden en zoo even hier aangekomen, verzekeren dat Garibaldi zich tusschen Genua en Spezzia heeft ingescheept in den nacht van 6 op 7 dezer, met ongeveer 1800 man en 24 stukken geschut, op twee handelsstoombooten, eene Engelsche en eene Sardinische. Intusschen had Alexander Dumas, volgens dezelfde berigten, die in den loop van den morgen met zijn yacht de haven van Marseille had verlaten, eene depêche ontvangen van Garibaldi, van 7 dezer, waarin die generaal hem meldde dat hij hem te Genua verwachtte om hem de tweede verzameling aanteekeningen ter hand te stellen, die zijne gedenkschriften betreffen. Bij de bank van Genua zijn drie millioen aan bankbiljetten ingewisseld tegen goud, blijkbaar met het doel om de expeditie te bevorderen. De Genuezen, die onder den invloed verkeeren der verwachting dat eene groote zeemogendheid zich in de zaak zal mengen, meenen dat Sicilië weldra vrij zal zijn.

Omtrent den toestand van Sicilië zelf zijn te Marseille berigten ontvangen uit Messina van 6 dezer, waaruit blijken zou dat de rust was hersteld en dat de geheerscht hebbende ongerustheid was voortgesproten uit de onzekerheid waarin men verkeerde omtrent den staat van zaken te Palermo. De emigratie duurt voort. Een groot gedeelte van de troepen die te Messina in garnizoen liggen heeft de stad verlaten; zelfs heeft zich een detachement naar Calabrië begeven, maar men wist niets van den toestand, waarin die provincie verkeert. De staat van beleg te Messina is opgeheven op verzoek van de vertegenwoordigers der vreemde Mogendheden, maar duurt toch feitelijk voort. Ieder bij wien een wapen wordt gevonden, al is het slechts een dolk, wordt voor een krijgsraad gebragt. Te Trapani zijn talrijke opstandelingen geland; de algemeene toestand is zeer ernstig. Men hoopt hulp van het buitenland te zullen ontvangen en verwachte een nieuwen opstand.

In dezelfde depêche uit Marseille wordt uit Konstantinopel van 1 mei gemeld dat Sefer Pacha uit zijne ballingschap is teruggeroepen en in zijn rang als chef van den generalen staf des legers is hersteld. Ferhad Pacha is tot onderbevelhebber benoemd. Riza Pacha hield zich bezig met eene spoedige reorganisatie des legers.

Morgen zullen de graaf de Montemolin en zijn broeder in Frankrijk aankomen. Het is nog niet bewezen dat zij de acte van afstand hebben onderteekend, welke het agentschap Havas heeft medegedeeld.

Prins Napoleon heeft zich naar de oevers van het meer van Genève begeven, waar hij voor eenigen tijd een fraai landgoed heeft gekocht, dat op het grondgebied van het meer van Genève is gelegen.

Vergun mij u te wijzen op een artikel in den Constitutionnel van heden morgen, omdat daaruit de noodlottige rigting blijkt van de half officiële bladen, die de waardigheid der pers en de persoonlijke waardigheid geheel uit het oog verliezen.

De Prins de Broglie heeft eene studie in het licht gegeven over Algerië, waarin hij geen geheim maakt van zijne sympathie voor de familie Orleans en van de rol die de zonen van Koning Lodewijk Philips in Algerië hadden kunnen spelen. De Constitutionnel beweert dat de Prins de Broglie de rust en de waardigheid der ballingschap verstoort; vervolgens, na zijn eerbied voor de bannelingen te hebben betuigd, laat hij daarop onmiddellijk volgen:

„ Wat hebben die Prinsen vermogt voor de vastheid van het gezag, welks sieraad en kracht zij moesten uitmaken, voor de bescherming van den troon dien zij omgaven; wat heeft, in het uur der beslissing, de magt hunner jeugd en hunner talenten vermogt, ter verdediging des Konings, hun vader, die in ballingschap wegvlugtte?"

De Constitutionnel die zich, op hoog bevel, vermeidt in deze beschuldigingen, in deze zegezangen, zoo beleedigend voor den overwonneling, zegt iets verder ten aanzien van den heer de Broglie zelf:

„ Dat is geene deugdelijke polemiek; dat is geene wettige uitoefening van het regt van discussie, hetwelk gij voor u verlangt en dat gij elk oogenblik in gevaar brengt. In uwe toespelingen en uwe schampschoten herkent men maar al te gemakkelijk eene ongeneeslijke ijdelheid en eene magtelooze eerzucht. Gij vergeet wat gij gedurende vijftien jaren van Frankrijk hebt gemaakt en, omdat gij het niet langer regeert, wilt gij niet toegeven dat het zonder u en ondanks u grooter is geworden."

Het is een zekere heer G. Zimmer, een jong mensch van 23 jaren, die aldus den Prins de Broglie beschuldigt van gebrek aan vaderlandsliefde; hem, een van de veteranen in onze parlementaire veldtogten, een grijsaard, even eerbiedwaardig om zijn persoonlijk karakter als om zijne onwrikbare politieke overtuiging. Maar achter den heer Zimmer staat een lid van den Staatsraad, die het artikel in de pen heeft gegeven, de heer B...., die reeds medewerker is aan eene groote Revue. Wanneer men dergelijke aanvallen doet, moest men althans zijn naam noemen.

De heer Mirès, de bekende bankier, maakte heden morgen het huwelijk zijner dochter met den Prins de Polignac bekend. Mej. Mirès behoort tot de Israëlitische godsdienst; de heer de Polignac is de zoon van den onderteekenaar der ordonnantiën van julij 1830. De afstand die hen scheidt wordt weggenomen door een gouden brug.

De reis des Keizers en der Keizerin naar Nizza en Savoije is tot in de maand julij uitgesteld.

— De Keizerlijke Prins heeft heden een bezoek gebragt aan de musea van de Louvre en, volgens de Correspondance Havas, heeft hij zich bijzonder vermaakt met de fraaije kinderen en engelen op de schilderijen van Italiaansche en Spaansche meesters. De half officiële correspondentie zou zich zelf gelijk zijn gebleven, wanneer hier eenige complimenten gevolgd waren aan 's Prinsen smaak en kunstzin.

— De graaf de Persigny heeft zich heden morgen te Calais ingescheept, om zich naar Londen te begeven.

— Alhier loopt het gerucht dat de heer Benedetti eerstdaags met eene zending der Regering naar Kopenhagen en Stockholm zou vertrekken. Wanneer dit, vooralsnog zeer onzekere, gerucht zich bevestigde, zouden daardoor de door sommige Engelsche bladen medegedeelde berigten omtrent een bondgenootschap tusschen Frankrijk en de Scandinavische Mogendheden een nieuw gewigt verkrijgen.

— De heer Dupin heeft als procureur-generaal, op last van den minister-zegelbewaarder, voorziening in cassatie aangeteekend tegen het vonnis door het Hof van Parijs gewezen in het proces van mgr. Dupanloup en de erfgenamen van mgr. Rousseau, voormalig bisschop van Orleans. Deze voorziening is geschied ten behoeve van de wet en zal louter theoretische questiën op het tapijt brengen, daar zij ten doel heeft de regten van erfgenamen in zake van hoon of laster tegen den overledene, die door hen wordt vertegenwoordigd, naauwkeurig vast te stellen. De heer Dupanloup is geheel buiten de zaak en de uitspraak van het Keizerlijke Hof wordt ten zijnen gunste gehandhaafd.

— Verschillende bladen hebben medegedeeld dat de bepaling der grensscheiding van Nizza moeijelijkheden opleverde. Dit wordt thans officieus tegengesproken en integendeel verzekerd dat alles zeer geregeld vordert. Men weet, zoo wordt er bijgevoegd, dat de Kamer der Afgevaardigden in Piemont zich morgen (10 mei) zal vereenigen om eene commissie te benoemen tot het uitbrengen van rapport omtrent den afstand van Nizza en Savoije; men meent hier dat de questie binnen eene week beslist zal zijn.

— De Constitutionnel zegt: „ De generaal Oudinot, hertog van Reggio, verzoekt ons stellig tegen te spreken wat sommige dagbladen hem hebben toegedicht, het voornemen namelijk om naar Rome te gaan, om dienst bij de Pauselijke troepen te nemen. Zoo lang dit gerucht alleen door een klein aantal provinciale bladen herhaald werd heeft de hertog van Reggio het zich niet aangetrokken, maar de herhaling er van door sommige organen der Parijsche pers zou thans de openbare meening ten opzigte der voornemens des generaals op het dwaalspoor kunnen brengen. Hij stelt er prijs op te verklaren dat het hem toegeschreven plan nooit bij hem opgekomen is. De hertog van Reggio ontveinst zijne persoonlijke gevoelens van diepen eerbied voor en verknochtheid aan den H. Vader niet. Maar hij mag niet vergeten dat hij het opperbevel over een Fransch leger gevoerd heeft en dat, op dien grond, zijn naam bestendig in de kaders der actieve dienst geschreven staat. Den Keizer alleen komt derhalve het regt toe om over zijnen degen te beschikken. Bovendien moet hierbij gevoegd worden dat de H. Stoel de medewerking van dien degen niet heeft ingeroepen. — Het is ook genoeg dat één Fransch generaal aan het hoofd van een buitenlandsch leger staat, moge het ook het Pauselijk leger wezen. Allen die denken zoo als de hertog van Reggio zullen oordeelen dat twee te veel zou zijn."

DUITSCHLAND.

BERLIJN 8 *Mei.* — De heer von Borries, minister van binnenlandsche zaken in Hannover, legde in de zitting der Tweede Kamer van dat Land den 3 mei eene verklaring af, die door geheel Duitschland groote sensatie heeft gemaakt. Bij gelegenheid van eene discussie over de Duitsche Nationale Vereeniging en de gevaren welke zij oplevert voor het bestaan der kleinere Duitsche Staten, zeide hij dat die Staten hunne zelfstandigheid wilden handhaven en des noods, om haar te behoeden, bondgenootschappen met het buitenland zouden sluiten.

Deze verklaring gaf aanleiding tot een krachtig protest van aanzienlijke burgers van Heidelberg, Wiesbaden enz., behoorende tot de dusgenaamde Gothasche partij. De heer von Bennigsen las dit protest in de Hannoversche Kamer voor en verlangde dat het in het proces-verbaal der zitting werd opgenomen. Tegenover zulk eene demonstratie zag de heer von Borries zich verpligt zijne woorden nader te verklaren, hunne beteekenis te verzachten en te zeggen dat zij verkeerd waren teruggegeven en uitgelegd. Hij heeft de Hannoversche Regering verdedigd tegen elke verdenking van, ter harer beveiliging als onafhankelijken Staat, verbonden te willen sluiten met vreemde Mogendhedeu, allerminst met Frankrijk, en daarbij gevoegd dat hij met zijne verklaring heeft willen wijzen op de mogelijkheid, welke zich kon voordoen, wanneer de Duitsche Bondsconstitutie bezweek onder de slagen der propaganda, tegen haar gerigt door de Duitsche Nationale Vereeniging.

Ook in de Kamer der Pruissische Afgevaardigden hebben de woorden van den heer von Borries aanleiding gegeven tot eene krachtige beschuldiging van den heer Ammon, afgevaardigde uit Keulen, die, sprekende over de Rijntollen en andere hinderpalen van allerlei aard, door eenige kleine Staten van Duitschland tegen den geringsten stoffelijken of zedelijken vooruitgang van Duitschland opgeworpen, de bedreigingen van den heer von Borries als hoog verraad brandmerkte. De Regering heeft, bij monde van den graaf von Schwerin, gemeend alle verantwoordelijkheid en solidariteit voor dit scherpe oordeel over den minister van een naburigen Staat, van zich te moeten afwerpen.

WIESBADEN 6 *Mei.* — In de gisteren gehouden zitting der Nassausche Tweede Kamer deden de afgevaardigden dr. Braun en König het voorstel om de Regering te verzoeken, pogingen tot verlaging der Rijntollen, inzonderheid bij de opvaart, en tot geheele afschaffing der tollen bij den doorvoer aan te wenden, en eindelijk den tijd en de wijze van afzending op de plaatsen waar tollen geheven worden zoodanig in te rigten, dat alle noodeloos tijdverlies vermeden worde. In de alvorens gehouden geheime zitting is, zegt men, het verdrag met Pruissen wegens de spoorwegen goedgekeurd. De Eerste Kamer heeft het nieuwe wetsontwerp op de nijverheid, hetwelk in vrijzinnigen geest gesteld is, aangenomen.

KASSEL 5 *Mei.* — Maandag of dingsdag aanstaande wordt de nieuwe Staatsregeling afgekondigd. Zij is den 1 mei gedagteekend, stemt, met uitzondering der twee punten omtrent welke de Bondsvergadering de voorstellen der Stenden strijdig met de Bondswetten verklaard heeft, namelijk het hof van competentie en de vaststelling der begrooting, met de wenschen van den vorigen Landdag overeen, en komt met 1 julij in werking.

WEENEN 7 *Mei.* — De Keizer heeft aan eene deputatie uit Grätz bewilliging tot het aldaar oprigten van een gedenkteeken voor wijlen den aartshertog Johann van Oostenrijk verleend.

Gisteren kwam de generaal vrijheer von Benedek hier aan en werd heden door den Keizer in een bijzonder gehoor ontvangen. Te Pesth verhaalde men dezer dagen hoe de generaal, na zich met eigene oogen eene voorstelling van de stemming in Hongarije te hebben kunnen maken, groote bezorgdheid aan den dag gelegd en aan verscheiden aanzienlijke Hongaren de verzekering gegeven heeft dat hij te Weenen op de geheele afschaffing van het oude stelsel aandringen en, mogten zijne vertoogen geen gehoor vinden, zijn ontslag indienen zal.

— Het gerucht wordt langs half officiëlen weg tegengesproken dat de Minister van justitie, graaf Radasdy, verklaard zou hebben hoe de stukken van het verduisterings-proces niets bezwarends voor den baron von Brück behelzen. Eene zoodanige verklaring zou ook met een ingrijpen in den loop des regts gelijk staan, en men houdt zich dan ook overtuigd dat de Regering niet na zal laten al de processtukken, ter gelegener tijd, zonder eenige terughouding openbaar te maken.

— De Napelsche gezant alhier, Vorst Petrulla, ontving gisteren depêches van zijne Regering, welke hij den minister Rechberg mededeelde. Mag men wat daaromtrent verhaald wordt gelooven, dan verkeert die Regering in de grootste verlegenheid, niet alleen dewijl de opstand in Sicilië nog geenszins als gedempt kan worden aangemerkt, maar ook naardien de Westersche Mogendheden onlangs door hunne gezanten vertoogen aan den Koning hebben laten doen en haren eisch herhaald dat hij zijn regeringstelsel veranderen en door het invoeren van met de behoeften des tijds overeenkomstige hervormingen de wenschen zijner onderdanen vervullen zal. Het Hof, zegt men, wil echter niets van inwilligingen weten, en de Koning heeft persoonlijk besloten de door wijlen zijnen Vader gevolgde grondstellingen te handhaven. Andererzijds ducht men nogtans door het niet vervullen der door de Westersche Mogendheden gedane eischen eene verdere uitbreiding aan den Siciliaanschen opstand te zullen geven, dewijl die Mogendheden in dat geval de deelneming van Garibaldi bezwaarlijk zouden kunnen verhinderen. De partij des Graven van Syracuse wint veld; daartegen over staan de partijen der Koningin-Moeder en des Konings, welke slechts op één punt overeenstemmen, namelijk dat elke poging ter gunste van vrijzinnige hervormingen onderdrukt moet worden, terwijl zij in alle overige opzigten bestendig tegen elkander intrigeren. Het behoeft wel geen betoog dat men hier in de hoogste kringen zeer onaangenaam door dezen staat der zaken in Napels getroffen is.

— Te Agram deed de generaal graaf Coronini dezer dagen, na de afreis eener aldaar aangekomen Hongaarsche deputatie, door de politie een onderzoek instellen, ten gevolge waarvan een dertigtal personen in het verhoor genomen werd. De baron Kulmer, die het verwijt vernemen moest dat hij, ofschoon overste en kamerheer zijnde, zich niet ontzien had deel aan de hulde te nemen, die aan de Hongaarsche gasten gebragt was, diende onverwijld zijn ontslag in.

Per Telegraaf.

LONDEN 10 Mei.

De Morning Post bevat een artikel, strekkende om zijnerzijds Pruissen tot het bewaren van eene voorzigtige houding aan te sporen. Dat Land, zoo heet het, zal het overwigt in Duitschland bekomen, wanneer het zijne krachten niet verspilt door de zaak van Sleeswijk Holstein te ver te drijven, maar zich integendeel er toe bepaalt de Bondsconstitutie te hervormen en in eene kalme, afwachtende houding te volharden.

Uit Sicilië zijn berigten ontvangen, volgens welke de generaal der insurgenten zich met zijne troepen te Cefalu bevindt op 12 uren afstands ten Z. O. van Palermo.

Tweede depêche.

Volgens berigten door Reuters agentschap uit Genève ontvangen, neemt Engeland de conferentie aan, maar alleen wanneer het vrij is om alle mogelijke middelen ter waarborging van de Zwitsersche onzijdigheid voor te stellen.

Derde depêche.

De Bank heeft haar disconto van 5 tot $4\frac{1}{2}$ pct. verlaagd.

Vierde depêche.

Met de North-American zijn tijdingen ontvangen uit New-York van den 28sten ll. Katoen was flaauw, Meel vast. Granen hooger. Illinois $59\frac{3}{4}$. — Te New-Orleans katoen kalm $10\frac{1}{2}$ a 11 c.

PARIJS 10 Mei.

De Moniteur deelt mede dat de Opperste Raad voor koophandel, die belast is met het onderzoek naar de

middelen tot uitvoering van het handelsverdrag met Engeland ll. maandag is vergaderd geweest en voortaan geregeld, des maandags, donderdags en vrijdags zal bijeenkomen.

BERN 9 Mei.

Naardien de heer Thouvenel, in eene aan den Bondsraad gerigte nota, zich beklaagd had dat Fransche onderdanen in Zwitserland mishandeld zijn, heeft de Bondsraad een gestreng onderzoek te dier zake bevolen, waaruit gebleken is dat de beschuldiging overdreven is.

WEENEN 10 Mei.

Frankrijk wil, dat Piemont het regt van den Paus zal erkennen, om des noodig de hulp van Napels in te roepen, tot handhaving der rust te Rome. Piemont zal er zich niet tegen verzetten, indien, na het vertrek der Fransche troepen, de Napolitaansche het Pauselijk leger versterken, onder voorwaarde evenwel, dat generaal de Lamoricière geene pogingen aanwendt om de Legatiën te heroveren.

De heer von Plener is thans definitief tot opvolger van von Brück benoemd. Het Ministerie van koophandel en van openbare werken zal op nieuw in het leven geroepen worden, doch afgescheiden van het Ministerie van Finantien.

TURIJN 9 Mei.

Onze dagbladen deelen een brief van Garibaldi mede, waarin men de volgende zinsneden opmerkt: „Het is pligt moedige mannen aan te sporen en bij te staan om het aantal der bestrijders van de onderdrukking te vergrooten. Men moet den Siciliaanschen opstand niet alleen in Sicilië ondersteunen, maar overal waar hij met vijanden te kampen heeft. — Ik ben het niet die den opstand in Sicilië heeft aangeraden, maar zoodra onze Siciliaansche broeders in strijd met hunne verdrukkers geraakt zijn, heb ik het mijn pligt geacht hen bij te staan. — Onze wapenkreet zal wezen: Italië en Victor Emmanuel!”

De Opinione behelst een artikel tot verdediging van het Ministerie tegen de aanvallen van een deel der dagbladpers, dat het tot eene aanvallende staatkunde zou willen drijven, die gevaarlijk is met het oog op de ernstige gebeurtenissen die in Italië voorvallen, en op de reactionaire ligue, tusschen Rome en Napels tegen Piémont gevormd.

MADRID 9 Mei.

Gisteren ziin 300 manschappen, behoorende tot de strafcompagnie, te Alcola de Henares (in Toledo) in opstand gekomen. De burger-garde heeft de orde hersteld, doch niet zonder veel bloedvergieten.

De onderhandelingen over het wegnemen van schepen, onder Amerikaansche vlag, worden voortgezet.

WASHINGTON 28 April.

Tot dusverre is nog geen candidaat voor het voorzitterschap benoemd. Te Charlestown waren de kansen voor den heer Douglas.

Venezuela heeft eene leening gesloten van een millioen pond sterling.

LONDEN 10 Mei.

Koffij iets lager. — Thee. In veiling zijn heden van 11,296 k. 2800 k. verkocht. — Suiker gezocht.— Rijst stil. — Indigo. In veiling werden heden van 1236 k. 511 k. verk. — Metalen. IJzer 52/9 a 53/. — Hennep Pet. Rein £ 29, Riga Rein £ 30.4/. — Oliën. Raap- 40¾, Lijn- 28¼, Palm- 45½. — Talk in loco 54/, Julij 51/6, October/December 50/6. — Ter Veemarkt waren heden 780 Runderen, 220 Kalveren, 6500 Schapen en 140 Varkens.

LIVERPOOL 10 Mei.

Katoen vast; heden zijn 7500 b. verkocht.

BERLIJN 10 Mei.

Rogge per Voorjaar 49⅝, per Najaar 48½. — Raapolie per Voorjaar 11, per Najaar 11⅞ th.

MADRID 9 Mei.

Spanje, Oblig. 1¾ pc. 38; dito 3 pc. 48.

PARIJS 10 Mei.

Frankrijk 3 pc. 70.70; dito 4½ pc. 96.15. Cred. Mob. 693. Spanje 1¾ pc. 36¾; dito binnenl. 3 pc. 46.

LONDEN 10 Mei.

De 3 pc. Geconsolideerden 95⅜. Rusland 5 pc. 108¼. Spanje 1¾ pc. 37⅜; dito buitenl. 3 pc. 48¼. Portugal 3 pc. 45½. Mexico 3 pc. 21½. Peru Engelsche 96⅝. Venezuela 4½ pc. 26¾.

WEENEN 10 Mei.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 70.30; dito Nationale 80.40. Wissel Londen *f* 131.40.

FRANKFORT 10 Mei.

Metalliek 5 pc. 50½; dito Nation. 58⅜. Spanje 1¾ pc. 36¾; dito 3 pc. 46.

ANTWERPEN 10 Mei.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 52½; dito Nation. 59⅛. Spanje 1¾ pc. 36⅝; dito Binnenl. 3 pc. 46⅞.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 10 Mei.

De heden alhier, onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester gehouden openbare vergadering van den Gemeenteraad werd door 30 leden bijgewoond; afwezig waren de heeren *Blom, Eickma, Hoynck van Papendrecht, Löhnis, Pincoffs* en *Viruly.*

De notulen der vorige vergadering werden gelezen en zonder aanmerkingen goedgekeurd.

De *Voorzitter* nam daarop in de eerste plaats het woord, om te antwoorden op de vraag, in de vorige zitting door den heer van Reesema gedaan naar den stand der onderhandelingen met het Rijk omtrent het Zeekantoor, de Gevangenis en het Geregtsgebouw. De Voorzitter berigtte, dat, ingevolge vroeger door den Raad genomen besluit, Burgemeester en Wethouders zich den 28 december ll. op nieuw hadden geadresseerd tot het hooger bestuur ter zake van de beide eerste gebouwen, doch dat daarop geen antwoord was ontvangen, weshalve men de vrijheid had genomen den Commissaris des Konings in de provincie aan de zaak te herinneren, met bijvoeging dat het zeer aangenaam zou wezen aan het Gemeentebestuur het gevoelen der tegenwoordige heeren Ministers dienaangaande te vernemen. Wat het Geregtsgebouw aanbelangt, had de Raad besloten zulks te laten rusten, maar later Burgemeester en Wethouders verzocht dit punt niet uit het oog te verliezen; toen Burgemeester en Wethouders nu onlangs ontwaar werden dat in andere gemeenten gunstige beschikkingen te dezer zake ten opzigte der gemeenten werden genomen, hebben zij zich op nieuw geadresseerd, met verzoek in deze met die andere gemeenten gelijk gesteld te mogen worden.

De heer *van Reesema* betuigde dank voor de bekomen mededeelingen.

Vervolgens deelde de *Voorzitter* mede, dat de volgende stukken waren ingekomen:

1°, van Gedeputeerde Staten de goedkeuring op het Raadsbesluit tot aankoop van een tuin in de Eendragtslaan. — Voor kennisgeving aangenomen.

2°, van de commissie voor het burgerlijk Armbestuur eene missive, strekkende om voor te stellen den hoofdonderwijzer H. Scholten voor dit jaar eene gratificatie van *f* 50 toe te leggen tot vergoeding van het gemis van hetgene hij genoot als onderwijzer der Kweekschool, welke nu heeft opgehouden te bestaan. — De *Voorzitter* deelde mede, dat de Plaatselijke Schoolcommissie hierop niet ongunstig had geadviseerd; zij was echter niet ingenomen met het stelsel van gratificatiën, maar zou liever zien dat een volgend jaar eene verhooging van tractement wierd voorgedragen. Door Burgemeester en Wethouders werd gunstig geadviseerd omtrent het gedane voorstel, dat door de Vergadering bij acclamatie werd goedgekeurd.

3°, een voorstel van Burgemeester en Wethouders, strekkende om een gebouw op den Schiedamschendijk nabij de Breggesteeg, dat alsdan geheel voor eene school van 100 kinderen met onderwijzerswoning zal worden ingerigt, voor den tijd van tien jaren te huren tegen *f* 600 in het jaar. — Goedgekeurd.

4°, van de commissie voor de plaatselijke werken een plan tot verbouwing van het vroeger aangekochte pand in den Oppert, waardoor dat voor twee scholen zal worden ingerigt. — Ter visie gelegd.

5°, van de commissie van finantien een voorstel, om den commies-surnumerair J. W. Fie[illegible] als zoodanig op nieuw voor een jaar aan te stellen, wordende daarbij volgens de wet eene voordragt van twee personen ingeleverd. — Ter visie gelegd.

6°, van het bestuur der Academie van beeldende kunsten en technische wetenschappen vier dubbeltallen voor de benoeming van vier leden van dat bestuur in de plaats van de heeren dr. M. C. Mensing, dr. A. Vrolik, L. C. Bernet en C. G. Schutze van Houten. Die dubbeltallen bestonden uit de volgende heeren: 1°, dr. J. W. Sluiter en W. Thijsen; 2°, J. Spoel en C. H. Teerling; 3°, L. C. Bernet en J. J. Havelaar Pz., en 4°, C. G. Schutze van Houten en A. van der Pot. — Ter visie gelegd.

7°, van Burgemeester en Wethouders een voorstel, strekkende om aan de heeren J. en P. van Limburgh, ingevolge daartoe door hen gedane aanvrage, vier percelen open grond aan het Tweede Nieuwewerk, en wel aan de Rivierstraat en de Westerhavenkade, te verkoopen tot den prijs van *f* 6.50 en *f* 7 per vierkante el, waarvoor die vroeger zijn opgehouden; de percelen zijn te zamen 1595 vierkante ellen groot; het voornemen is daarop pakhuizen voor katoen enz. te bouwen. — Bij acclamatie werd het voorstel goedgekeurd.

8°, een adres van beoefenaars der bouwkunst in deze gemeente nopens de concept-bouwverordening. — Ter inzage gelegd van de leden, wordende tevens bepaald de beraadslagingen over die concept-verordening heden over veertien dagen te houden en zoo die des morgens niet ten einde werden gebragt in eene avondzitting voort te zetten.

9°, van de commissie van bestuur voor de openbare scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs eene voordragt tot benoeming van een hulponderwijzer op eene jaarwedde van *f* 400 voor de school van den heer L. Schlimmer. — Ter visie gelegd, ten einde in de volgende vergadering tot eene benoeming over te gaan.

En 10°, eenige reclames tegen het voorloopig vastgestelde kohier der plaatselijke directe belasting voor 1860. — Werd bepaald aanstaanden woensdag eene korte vergadering te houden tot het overwegen dier reclames.

Na de mededeeling van de ingekomen stukken werd overgegaan tot het doen van eenige benoemingen.

Tot hoofdonderwijzer eener openbare school voor meer uitgebreid lager onderwijs werd met algemeene stemmen benoemd de heer F. P. Scheltema.

Tot hoofdonderwijzeres eener dergelijke school werd met 29 stemmen benoemd mejufvrouw H. M. Korver, wordende 1 blanco-biljet in de bus gevonden.

Na deze benoemingen werd door den Voorzitter eene nieuwe voordragt ingebragt voor de benoeming van nog een hoofdonderwijzer voor eene openbare school voor meer uitgebreid lager onderwijs.

En tot hulponderwijzer aan de eerste Tusschenschool B werd op eene jaarwedde van *f* 300 benoemd met 29 stemmen de heer J. Hammer; 1 stem was uitgebragt op den heer Kenniphaas.

Aan de orde waren daarop de beraadslagingen over het voorstel tot aankoop van een stuk grond in den polder Rubroek, ten behoeve van het waterproject.

De heer *F. van Vollenhoven* erlangde het eerst het woord. Hij had de stukken nopens deze zaak, welke ter visie hadden gelegen, aandachtig nagegaan en daaruit was hem gebleken: 1°, dat, ter voltooijing van de wandeling en wetering van het waterproject, de in den Crooswijkschen weg bestaande brug verplaatst en er eene nieuwe brug bijgemaakt zal moeten worden; 2°, dat die nieuwe brug p. m. *f* 9000 zal kosten als er geen land wordt bijgekocht, doch p. m. *f* 3000 als er eene strook land en water groot p. m. 700 □ el voor *f* 7000 of wel een perceel land en water groot 1 bunder 70 roeden voor *f* 14,000 wordt aangekocht; 3°, dat voor dat een en ander volstrekt niets is gebragt op de begrooting van het waterproject zoo als die in 1854 is ingeleverd; 4°, dat Burgemeester en Wethouders adviseren voor het maken van de brug ad *f* 3000 met aankoop van het groote perceel land tot *f* 14,000, en 5°, dat de heer Scholten, die als directeur der gemeentewerken het werk moest doen uitvoeren, stellig heeft verklaard, dat het werk niet goed kan worden uitgevoerd en geheel onvoldoende zou zijn, als het wordt gemaakt volgens het vroegere plan, zoo als dat op de teekening C. is opgegeven.

Het verwonderde den spreker dan ook niet dat Burgemeester en Wethouders in hun prae-advies dd. 23 april ll. zeggen, dat het hun leed doet dat zich bij de uitvoering van het waterproject telkens bezwaren opdoen die op de financiën der gemeente drukken, daar nu weder ter vermijding van eene minder doelmatige uitvoering van het plan, tot het maken van een kostbaar werk moet worden overgegaan waarop niet is gerekend. Maar hoe onaangenaam het nu ook is voor Burgemeester en Wethouders, hoe onaangenaam het is voor den Gemeenteraad, om weder eene zoo groote uitgaaf ten laste der gemeente te brengen, de zaak ligt er toe, het waterproject is begonnen, het waterproject moet worden voltooid; het vroegere plan volgens de teekening C wordt op goede gronden afgekeurd, is, zoo als nu blijkt, eigenlijk niet uitvoerbaar en van de drie nieuwe nu voorgestelde plannen, is dat, waartoe Burgemeester en Wethouders nu adviseren, wel het beste. — Bij deze gelegenheid veroorloofde de spreker zich ook nog een paar opmerkingen betreffende uitgaven voor het waterproject, waarop niet is gerekend. Er is ook niets geraamd voor het verplaatsen van de in den Crooswijkschenweg bestaande brug, zoodat bij het verplaatsen van die brug die kosten er nog bij zullen komen. En, meer en meer vestigde zich bij den spreker ook de overtuiging, dat het volstrekt noodzakelijk zal zijn, de twee groote onderdeelen van het waterproject, namelijk het oostelijke en het westelijke, met elkander te verbinden, door de groote duiker met schuif of deuren, onder door de Schie bij de Groote Heul. Reeds bij de beraadslagingen over het waterproject in 1853 en 1854 is dat denkbeeld besproken, maar toen niet in het plan opgenomen. Hij beschouwde echter de zaak van zooveel gewigt dat hij nu de vrijheid nam Burgemeester en Wethouders te verzoeken die zaak zoo spoedig mogelijk aan de beraadslaging van den Raad te onderwerpen.

De *Voorzitter* merkte omtrent dit laatste punt op, dat ook reeds vroeger is gesproken over de vereeniging van de twee groote onderdeelen van het waterproject, maar dat toen is bepaald eerst te zien hoe de twee afzonderlijke deelen van het waterproject werkten, om daarna te zien of die vereeniging noodig is, daar zoodanige vereeniging volgens gemaakte raming *f* 60,000 a *f* 70,000 kosten zou.

De heer *F. van Vollenhoven* hernam, dat hij gemeend had het verzoek tot Burgemeester en Wethouders te moeten rigten. Konden deze zich daarmede niet vereenigen, dan moest hij daarin berusten.

De *Voorzitter* verklaarde zich daarop zeer bereid, het door den spreker gedane verzoek tot een punt van overweging te maken in de vergadering van Burgemeester en Wethouders.

De heer *van der Hoop* kon zich niet vereenigen met het voorstel van Burgemeester en Wethouders. Hij noemde den gedanen eisch voor den afstand van het benoodigde land buitensporig hoog, te meer daar nog een servituut op dat land ligt; zijns oordeels moest men dus van de teekening C afzien. Hij wees ook aan dat op het andere stuk land, dat aan de andere zijde van de wetering ligt, mede eene erfdienstbaarheid rust, en bij de bekendheid daarvan meende hij dat de eigenaar van dat land welligt niet zulke hooge eischen doen zou; hij wenschte daarom dat nogmaals zou worden beproefd een der benoodigde stukken land in der minne te bekomen, of dat men de onteigeningswet zou inroepen.

De heer *Obreen* verklaarde, dat de ter visie gelegde stukken een pijnlijken indruk op hem hadden gemaakt, dewijl de ontwerper van het waterproject zelf daarbij als het ware te kennen heeft moeten geven dat het plan op dit punt niet uitvoerbaar is. Hij had daarom gewenscht, dat eene schriftelijke verklaring van den directeur der gemeentewerken zou worden overgelegd, waaruit bleek dat het project zonder de aanneming van het tegenwoordige voorstel niet kon worden ten uitvoer gelegd. — De *Voorzitter* deelde nu dusdanige verklaring mede, waarop de heer *Obreen* vervolgde, dat hij veel bezwaar vond in den duren prijs van het voorgestelde; hij meende dat de brug ook niet zoo kostbaar behoefde ingerigt te worden. Het door den heer van der Hoop geuite denkbeeld lachte hem wel toe.

De heer *Ledeboer* zou niet in herhaling treden van hetgene bereids door den heer F. van Vollenhoven is gezegd. Met aandacht had hij de verschillende stukken nagezien. Onbegrijpelijk was het hem hoe men de kaart van het waterproject op zulk eene wijze heeft kunnen concipiëren als is geschied; het blijkt daaruit toch, dat de wetering op een kamp land afbreekt aan den Crooswijkschen weg en niet weder vervolgt op het daar tegenover liggende kamp, maar weder aanvangt op een daarnaast liggend; op deze communicatie was dus bij het plan niet gerekend en onbegrijpelijk was het hem hoe de ontwerper daarop niet had gedacht. De opheldering daarvan vond hij echter in eene missive van den ingenieur dd. 25 november ll., waarin deze zeide, dat volgens het oorspronkelijk plan een klein stukje grond onteigend moest geworden zijn met het perceel weiland naast dat wat thans onteigend is; bij het opmaken van de onteigeningstabellen begreep men dat al die kleine snippers zeer kostbaar zouden zijn, en daarom had men die overal waar zij op het algemeen waterproject voorkwamen weggelaten en bij gevolg ook hier. De spreker verklaarde zich van zoodanige redenering geen denkbeeld te kunnen vormen, want of men de snippers dadelijk onteigende of eenige jaren later, ze moesten toch eenmaal onteigend worden en het eerste was dan zeker wel het voordeeligste geweest. Met het voorstel van Burgemeester en Wethouders zou hij zich nu echter niet kunnen vereenigen; deze stellen voor het stuk land voor *f* 14,000 aan te koopen, eene brug te maken voor *f* 3000 en dan den overblijvenden grond weder te verkoopen; om zulks eenigzins voordeelig te kunnen doen, zou men, daar op dat land een servituut van een zoogenaamd windregt ligt, den molen moeten verhoogen, wat *f* 7000 kan kosten; nam men dit alles in aanmerking, dan zou de brug van *f* 9000 nog voordeeliger uitkomen. Hij wenschte echter dat ten zuinigste werd uitgemeten, hoeveel grond men hetzij van het éene hetzij van het andere land noodig heeft (wat hij zich niet kon voorstellen dat 700 vierkante ellen kon bedragen), dat men over den aankoop daarvan met de eigenaars in onderhandeling trad en wanneer hunne eischen te hoog waren alsdan de onteigeningswet daarop toepaste.

De heer *Bichon van IJsselmonde* wilde, bij den zoo enormen prijs welke voor het bedoelde land gevraagd was, beproeven het stukje land aan de andere zijde te verkrijgen. — De heer *de Bruyn* wilde eene minnelijke schikking beproeven en anders de onteigeningswet toepassen; nadat de heer van der Hoop had medegedeeld, dat op het andere stuk land een servituut ligt, meende hij dat de eigenaar daarvan niet zoo hoog in zijne eischen zou zijn.

De heer *J. van Vollenhoven* gaf toe, dat verschillende tegenvallen met het waterproject hebben plaats gehad; daarover zou hij nu echter niet spreken. Thans was aan de orde het voorstel van Burgemeester en Wethouders tot aankoop van een stuk land van den heer Thooft voor *f* 14,000. De heeren noemden zulks een enormen prijs en hij zou dit niet tegenspreken, maar met het stuk land aan den overkant was het volkomen hetzelfde; men zeide dat de eigenaar daarvan wel genegen zou zijn het voor minderen prijs af te staan, doch deze vroeg daarvoor eene zoo hooge som, dat men het onbezonnen werk achtte om te trachten met dezen in verdere onderhandeling te treden. Hij kon niet begrijpen waarom die eigenaar thans eene andere opinie zou zijn toegedaan en beval daarom het voorstel van Burgemeester en Wethouders aan. De heer Ledeboer meende, dat geen 700 vierkante ellen zouden noodig zijn; in antwoord daarop verwees de spreker naar de verklaring van den directeur der gemeentewerken, die zeide dat deze noodig waren als men goed werk wilde maken. De spreker betoogde verder, dat het wenschelijker was het geheele stuk land te koopen dan slechts 700 vierkante ellen tot zoo duren prijs. Hij geloofde dat de Raad het zich zou beklagen, wanneer men tot eene toepassing der onteigeningswet overging, dewijl daarmede een kostbare tijd verloren zou gaan en men het benoodigde land ook niet goedkoop zou erlangen. Zijns oordeels moet men het voorstel van Burgemeester en Wethouders aannemen, wanneer men het meest in het finantieel belang der gemeente wilde handelen.

De heer *van der Hoop* ontwikkelde nader zijne meening, dat het land aan den anderen kant gemakkelijker te bekomen zou zijn wegens de daarop rustende erfdienstbaarheid. Ook kon hij niet toegeven, dat de toepassing der onteigeningswet zooveel tijd zou vorderen.

De *Voorzitter* verzocht hierop het publiek zich voor eenige oogenblikken te verwijderen, daar hij eene mededeeling in eene zitting met gesloten deuren wenschte te doen.

Bij de hervatting der openbare zitting ontwikkelde de heer *van Oordt* zijne bezwaren tegen de voorgestelde transactie, in het belang van de finantien der gemeente, en vroeg of het op het land rustend servituut niet kon worden opgeheven, de bezwaren waarvan de *Voorzitter* nu ontwikkelde. — Na al het gehoorde verklaarde de heer *van der Kun* voor het voorstel van Burgemeester en Wethouders te zullen stemmen. — De heer *van Rijckevorsel* achtte zich niet verantwoord om bij schikking eene zoo enorme som toe te staan; men moest alsdan de onteigeningswet inroepen, en zou zulks eenigen tijd kosten, dan had de zaak slechts vroeger in deze Vergadering gebragt moeten worden; daarom verlangde hij niet gejaagd te worden. — De heer *J. van Vollenhoven* merkte hierop aan, dat niet van den Raad gevorderd werd, dat deze zich zou overhaasten in deze. — Ook de heer *van Reesema* wilde de onteigeningswet toegepast zien, en zette uiteen dat zulks hoogstens een jaar vorderen zou. — De heer *Plate* was dezelfde meening toegedaan, en vroeg of nog meer zoodanige snippers onteigend zullen moeten worden, wat de heer *J. van Vollenhoven* ontkennend beantwoordde.

Nadat nog eenige leden bij herhaling het woord hadden gevoerd, deed de heer *van der Hoop* nu het bepaalde voorstel, dat met het oog op de thans gehouden discussie nog zou worden beproefd te onderhandelen met den eigenaar van het andere stuk land.

De *Voorzitter* betoogde dat eerst eene beslissing moest worden genomen over het voorstel van Burgemeester en Wethouders tot aankoop van het stuk land, groot 1 bunder 70 roeden, voor de som van *f* 14,000.

Na nog eenige gedachtewisseling werd ter stemming overgegaan.

Het voorstel van Burgemeester en Wethouders werd verworpen met 21 tegen 9 stemmen; voor hetzelve stemden de heeren *J. van Vollenhoven, van Casteel, van der Kun, Hoffmann, Schadee, Blankenheym, Roest van Limburg, van der Looy* en de *Voorzitter.*

Het voorstel van den heer *van der Hoop* werd daarna aangenomen met 22 tegen 3 stemmen; tegen stemden de heeren *J. van Vollenhoven, Hoffmann* en de *Voorzitter.* Bij deze stemming waren reeds verscheiden leden vertrokken.

De zitting werd daarop gesloten.

Wij vernemen met genoegen dat de pogingen van eenige onzer stadgenooten om de vestiging van een vast Nederlandsch Tooneel- en Hoogduitsch operagezelschap in deze stad mogelijk te maken met een gewenschten uitslag zijn bekroond. Dientengevolge zal men reeds in het eerstvolgende saizoen alhier in het bezit zijn van een eigen Hollandsch tooneel, onder directie van den heer J. Ed. de Vries, die in den afgeloopen winter goede herinneringen genoeg in deze stad heeft achtergelaten om zich in dit vooruitzigt te kunnen verheugen.

Wat het opera-gezelschap betreft, is men zoo gelukkig geweest zich van de directie van den heer Joh. J. H. Verhulst te mogen verzekeren. Wij meenen niet onbescheiden te zijn door hier te vermelden dat het tot de eerste zorgen van dien talentvollen componist en orchest-directeur zal behooren, het orchest- en koorpersoneel te versterken en te verbeteren, terwijl het voorts de bedoeling is, zooveel mogelijk de voortreffelijkste producten van het oorspronkelijk Duitsche repertoire op te voeren, zoodat de kunstminnaars dan voor het eerst of bij vernieuwing met menig meesterstuk uit die school kennis zullen kunnen maken. De smaak en de kunde van den heer Verhulst strekken ten waarborg voor de deugdelijkheid der uitvoering.

Bij Koninklijk besluit is aan den Minister van Staat mr. J. K. baron van Goltstein, laast Minister van Buitenlandsche Zaken, een pensioen verleend van *f* 2725.

Z. M. heeft goedgevonden: aan H. Beckers, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als burgemeester der gemeente Roosteren, en in zijne plaats te benoemen J. Schoolmeesters.

Bij Koninklijk besluit is benoemd tot ontvanger der in- en uitgaande regten en accijnsen te Kapellebrug c. a., de heer B. van Leeuwenstein, thans hoofdcommies voor de in- en uitgaande regten en accijnsen te Valkenswaard.

De Minister van Staat en van Finantien heeft bekend gemaakt, dat bij hem ontvangen is een muntbiljet van *f* 10, door een onbekende, onder het postmerk Maarssen van den 5 mei, tot voldoening van vermoedelijk nog verschuldigd successieregt ingezonden.

De Minister van Marine heeft ter kennis gebragt van de daarbij belanghebbenden, dat, krachtens bepaling des Konings, in dit jaar 40 jongelingen als adelborst der 3de klasse voor de zeedienst (na behoorlijk afgelegd examen) op het Koninklijk instituut voor de marine te Willemsoord kunnen worden aangenomen. De admissie heeft plaats op den 1 october aanstaande.

Door den kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente te Middelburg is uit het bevorens gemelde twaalftal gevormd het volgend alphabetisch zes- en drietal van predikanten: Zestal, dd. W. van den Bijtel, te Oosterbierum; D. Chantepie de la Saussaye, te Leyden (Waalsche gemeente); J. Hooykaas Herderschee, te Nijmegen; E. J. W. Koch, te Oisterwijk; L. Schouten, te Vianen, en H. Worst, te Epe. — Drietal: dd. Chantepie de la Saussaye, Koch en Schouten.

Door den algemeenen kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente te Groningen is, ter vervulling der bestaande vacature, ontstaan door het overlijden van ds. J. Boon, opgemaakt het volgend twaalftal van predikanten: dd. W. Hoevers, te Leeuwarden; H. Brouwer, te Veendam; B. ter Haar Bz., te Nijmegen; F. W. O. Rogge, te Oudkerk en Roodkerk; C. P. Hofstede de Groot, th. dr., te Dwingelo; J. Posthumus Meyjes, te Doesborgh; J. Stemberg, te Arnhem; S. Coolhaas van der Woude, te Veendam; A. Moens, te Sneek; G. van Gorkom, th. dr., te Eemnes-Buitendijks; J. P. de Keyser, te Arnhem, en G. A. Hoog, te Bolsward, de laatste bij overstemming tegen ds. A. L. Poelman, th. dr., te Noordbroek.

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente te Scheveningen ds. D. Gildemeester, pred. te Elburg.

Schiedam 9 *Mei.* — Als een bewijs van naauwgezette pligtsvervulling wordt gemeld dat de brievenbesteller Bruinsdijk alhier, bij het ligten van een der bijbussen daarin een los bankbiljet van *f* 100 vindende, dit aan zijnen directeur ter hand heeft gesteld, zoodat daardoor de regtmatige eigenaar slechts met den schrik en eene gift van aandenken aan den besteller er afkwam.

's Gravenhage 10 *Mei.* — Bij het 3de regement dragonders te dezer stede is in rang en ancienneteit overgeplaatst de 2de luitenant kwartiermeester M. A. Diekhof, van het 4de regement infanterie, te Bergen-op-Zoom in garnizoen.

— De 1ste luitenant van het korps ingenieurs,

mineurs en sappeurs, J. H. Kromhout, is van Willemstad naar Breda en de 1ste luitenant van dat korps, J. F. H. Boonacker, van daar naar Willemstad overgeplaatst.

— Heden stond voor het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland teregt, J. Teuniszoon Beijer, oud 45 jaren, van beroep arbeider, beschuldigd van diefstal bij nacht in een bewoond huis door middel van inwendige braak, en van eenvoudigen diefstal, en zulks na reeds te voren tweemalen tot criminele straffen te zijn veroordeeld geweest. Het Openbaar Ministerie, bij monde van den heer advocaat-generaal mr. la Grappe Dominicus, heeft gerequireerd eene veroordeeling tot tuchthuisstraf van 5—15 jaren. Na de ambtshalve voorgedragen verdediging van den heer mr. de Quertemont is de uitspraak bepaald op heden over acht dagen.

— Maandag ll. heeft de alhier gevestigde medewerkende hoofdcommissie tot opleiding van onverzorgde jongens in Neêrlandsch-Indië, afstammelingen van Europeanen, eene bijeenkomst gehouden in het hôtel Het Groot Keizershof alhier, welke werd bijgewoond door jhr. J. C. Reynst, onlangs van Java alhier aangekomen, oud vice-president van den Raad van Neêrlandsch-Indië en honorair voorzitter van de te Batavia ten voormelden einde gevestigde hoofdcommissie. Het oogmerk van deze bijeenkomst was eensdeels om aan den heer Reynst mede te deelen den uitslag van de in het werk gestelde pogingen tot ondersteuning van de voormelde door hem in het leven geroepen verzorging en opleiding, anderdeels om van hem te vernemen wat in Indië zelve reeds was verrigt. Uit het verhandelde is gebleken dat voor deze door de Regering in het algemeen belang nuttig geoordeelde en krachtig ondersteunde voorziening, in Indië belangrijke sommen zijn bijeengebragt, maar dat in Nederland daaromtrent, tot dus verre, nog zeer veel te wenschen overblijft. Er wordt nogtans gewezen op de verwachting, dat de werkzaamheden van de te 's Gravenhage en elders gevestigde sub-commissien eenen goeden uitslag hebben zullen, en dat vooral te Amsterdam eerlang zich eene sub-commissie vormen zal, daar de hoofdstad des Rijks die zoo vele voordeelen uit Indië geniet, vooronderstelde werd niet te zullen willen achterlijk blijven, waar het de toekomst en duurzame welvaart en verknochtheid betreft van de in Indië talrijke afstammelingen van Nederland. Voorts bleek dat te Soerabaija aanstalten gemaakt zijn voor de daarstelling eener eerste inrigting van opleiding, en dat die in den loop dezes jaars zal worden geopend.

De leden van de medewerkende hoofdcommissie hebben, na afloop der bijeenkomst, den heer Reynst een diner aangeboden.

— De kiezersvereeniging *Nederland* heeft heden gekozen tot hare kandidaten 1⁰, voor den Gemeenteraad den heer mr. F. A. Th. Weve, en 2⁰, voor de Tweede Kamer (voor de verkiezing in junij aanstaande) den heer jhr. mr. W. T. Gevers Deynoot, [illegible] lid dier Kamer.

— Met genoegen verneemt men dat onze geachte talentvolle stad- en landgenoote mevr. Offermans van Hove, de vereerende uitnoodiging van het committé voor het zevende groot algemeen muziekfeest, in de maand augustus te Arnhem te houden, om als eerste solo-sopraan aan dat muziekfeest deel te nemen, heeft aangenomen.

LEYDEN 10 *Mei*. — Aan de Hoogeschool promoveerde heden de heer P. van [illegible], med. doctor te Haarlem, in de verloskunde en in de heelkunde, na verdediging van akademische stellingen over verloskunde en heelkunde.

AMSTERDAM 9 *Mei*. — Z. M. heeft ingeteekend op het beroemde werk over Hebreeuwsche Synonima van den vermaarden geleerde uit de 13de eeuw, Abraham Bedarschi, van hetwelk op dit oogenblik slechts één exemplaar in manuscript in Europa wordt gevonden. Dit werk zal eerstdaags met de ophelderingen en aanteekeningen van Luzatto te Padua worden uitgegeven door den heer G. J. Polak, onderwijzer in de Hebreeuwsche taal en letterkunde alhier.

TERSCHELLING 8 *Mei*. — Op de bank de Noordsvaarder is gevonden eene flesch, bevattende een briefje, waarop het onderstaande in de Duitsche taal, met potlood geschreven staat, op de eene zijde: „Mijn levensloop is voleindigd, mijn graf stroomt aan mijne voeten. Van het schip *Orpheüs*. Adieu! Vaarwel"; aan de andere zijde: „Joseph Engel, uit Orb bij Aschaffenburg, in het Koningrijk Beijeren."

BREDA 9 *Mei*. — Men verzekert dat Breda eene vesting zal blijven, doch slechts van den derden rang, terwijl Geertruidenberg als eene sterkte van den tweeden en Willemstad en Bergen-op-Zoom onder de vestingen van den eersten rang zullen opgenomen worden.

HARDERWIJK 9 *Mei*. — Den 20 dezer zal van hier vertrekken om over te gaan aan boord van het schip Joan, gezagvoerder C. Laseur, liggende op stroom voor Rotterdam, bestemd naar de Oost-Indië, een detachement sterk 125 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den kapit. der Oost-Indische infant. F. A. C. Bloem, medegeleiders de 2de luitenants der infanterie J. C. G. Logeman, R. J. Krantz en P. van Drimmelen.

KAMPEN 9 *Mei*. — Men verneemt dat door den Gemeenteraad alhier, alsmede door de Kamer van koophandel, een krachtig adres aan Z. M. den Koning is opgezonden, waarin met nadruk aangewezen wordt dat Kampen, in het aanhangig spoorwegplan uitgesloten, als zijnde een zijtak, geen zijtak, maar in den volsten zin des woords een point de départ is, als zijnde na Harlingen de voornaamste haven der Zuiderzee, en dat het alzoo aan Z. M. goedgunstig moge behagen dien noodlottigen slag voor Kampens welvaart af te weren, en de ontwerpers tot een beter en regtvaardiger inzigt in deze zaak te stemmen. Vooral wordt in dit adres gewezen op de kolossale sommen, door de stad Kampen reeds vroeger aangeboden bij exploitatie van een spoorweg van Kampen naar Zwolle, en tevens op het aanbod om het reeds zoo uitmuntende Keteldiep nog zoodanig te verbeteren, dat ook de diepgaanste zeeschepen ten allen tijde voor de stad zullen kunnen aankomen en waarover reeds in der tijd onderhandelingen met het Ministerie hebben plaats gehad.

— Heden werd van de werf der fabriek van stoom- en andere werktuigen, van de heeren Roest en van Galen alhier, een ijzeren tjalkschip te water gelaten, bestemd voor de vaart op het Hoogeveensche kanaal.

GRAMSBERGEN 8 *Mei*. — Het den vorigen winter in deze gemeente opgerigte veefonds heeft zich bij de onlangs plaats gehad hebbende taxatien reeds aanmerkelijk uitgebreid, en telt thans reeds 137 deelgenooten, die 394 runderen tegen eene waarde van *f* 24,901 gewaarborgd hebben.

ASSEN 8 *Mei*. — De spoorweg-vereeniging Drenthe heeft Z. M. den Koning een adres aangeboden ten gunste van den aanleg van een spoorweg van Groningen, langs Assen, naar Meppel, ook in het belang van den handel van Amsterdam en Rotterdam, en om te verhoeden dat, bij het gemis van dergelijken weg, de handel zich naar Emden, Bremen en Hamburg, zeer ten nadeele dezer Nederlandsche koopsteden, zal verplaatsen.

GRONINGEN 8 *Mei*. — Ll. vrijdag ontstond brand in het huis van den winkelier en koopman S. Verwer te Nieuw Scheemda, waardoor het grootste gedeelte daarvan eene prooi der vlammen is geworden.

Volgens berigt van den Nederlandsche Consul te Christiania is den 21 maart jl. eene wet uitgevaardigd, naar aanleiding waarvan het vrij staat in Noorwegen te reizen zonder van een paspoort te zijn voorzien en het Land ook zonder zoodanig document kan worden verlaten. Ten gevolge dier bepaling is de verpligting voor gezagvoerders van schepen opgeheven, om niemand aan boord te nemen, die niet in het bezit van een Noorweegsch paspoort zou wezen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 10 Mei.

OVERLEDEN: W. A. van der Kallen, jd., 21 j. — C. Verdelman, wed. P. C. van der Pijl, 34 j. — A. M. C. van der Beek, vrouw van A. den Harder, 39 j. — W. J. Schuering, z., 17 d. — M. S. Goedings, vrouw van H. Ketel 75 j. — C. Molenaar, vrouw van L. Geuken, 60 j. — M. Eykelen, vrouw van B. G. Lange, 52 j. — W. A. Esser, z., 8 j. — G. J. Sabelis, d., 7 m. — M. de Jong, z., 8 m. — P. Buys, vrouw van H. Liotard, 79 j. — E. A. van Herwaarden, d., 9. m. — T. J. van Arom, z., 1 j. — C. Biemord, z., 4 m. — H. M. M. van der Hoff, d., 7 m.

BEVALLEN: J. C. Versnel, geb. Maguet, z. — A. M. Klop, geb. Metzelaar, z. — C. E. de Jong, geb. Schortemeijer z. — C. M. Barends, geb. Laurens, z. — M. M. Stuyvers, geb. Meijers, d. — A. M. Paris, geb. van Welsenis, z. — T. Wuysman geb. van den Bout, z. — J. P. Coomans, geb. van Poppel, z. — M. C. van Schaardenburgh, geb. Snijders, d. — W. C. Kroep, geb. Roorijs, z. — M. Warnaar, geb. van Eekelen, d. — P. M. Knoers, geb. Vervorst, z. — H. van Treychel, geb. Marschal, d. — A. C. van Os, geb. van der Marel, z.

241ste Staats-Loterij.

5de Klasse, 12de Lijst.

Trekking op 10 Mei.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 1000: N.⁰ 8792 12371
" " - 400: " 857 2738 9479 12916 12944
" " - 200: " 2990 4084 13505
" " - 100: " 3208 5396 9580 11414 15040 16071 16675 18864 19461

Prijzen van *f* 70:

100	2925	5467	8253	11247	13548	15296	17942
119	2998	5559	8294	11305	13550	15391	17962
225	3043	5876	8464	11325	13562	15580	18048
390	3067	5908	8487	11408	13605	15615	18284
417	3092	5938	8511	11419	13786	15700	18287
554	3111	6184	8649	11494	13960	15845	18298
624	3164	6288	8854	11520	13993	15889	18407
809	3293	6347	8866	11667	14020	15897	18438
836	3353	6554	8875	11674	14094	15943	18488
946	3439	6681	8897	11729	14127	16086	18490
1051	3580	6920	9076	11749	14193	16219	18502
1126	3605	6921	9149	11786	14239	16294	18634
1232	3850	7015	9209	11838	14267	16336	18933
1302	3974	7113	9226	11863	14277	16364	19020
1341	4131	7284	9256	11892	14314	16420	19147
1369	4583	7336	9359	11951	14424	16527	19178
1381	4627	7358	9444	12031	14475	16537	19180
1386	4728	7367	9770	12159	14586	16590	19205
1421	4851	7559	9799	12423	14598	16642	19347
1630	4874	7561	9943	12664	14663	16696	19439
1859	4882	7624	9978	12674	14722	16714	19622
1913	4899	7695	10070	12693	14729	16738	19626
1960	5031	7702	10274	12791	14834	16805	19648
2152	5052	7783	10303	12864	14850	16938	19662
2247	5186	7786	10331	12958	15009	17081	19665
2331	5201	7947	10406	13013	15058	17397	19692
2385	5288	8008	10504	13015	15081	17467	19748
2465	5322	8023	10515	13360	15084	17592	19763
2469	5329	8042	10798	13434	15161	17608	19777
2557	5391	8127	10917	13492	15238	17834	19835
2822	5400	8246	11170	13543	15241	17837	19870
2918							

Speciekoers.

AMSTERDAM 10 Mei.

Gouden Specien per Stuk.

Nieuwe Dukaten	*f* —	a *f* —
Oude gerande dito	- 5.50	" - 5.60
Tien Gulden Stukken	- 9.65	" - 9.75
Dito Eng. Souvereigns	-11.70	" -11.80
Dito Pistolen	- 9.50	" - 9.60
Nieuwe Louis-d'Or		
Stukken van 20 francs	- 9.25	" - 9.35
Baren Goud en Specien	- 9½ a	" -10½ {pc. a *f* 1442.60 per N. ℔ fijn.

Zilveren Specien per Ned. ℔ Fijn.

Fijne Drittels	*f*	a *f*
" Bar. 1000/1000 950.	-	" -
Zilver van 900 a 850.	- 104.20	" *f* 105.
dito " 800 - 700.		
dito " 600 - 500.		
dito " 400 - 300.		

Zilveren Specien per Stuk.

Pilaren Piasters	*f* 2.55	a *f* 2.60.
Fransche Kroonen	- 2.70	" - 2.75.
Stukken van 5 francs	- 2.33	" - 2.36.
Brabantsche Kroonen	- 2.65	" - 2.70.
Pruissische Daalders	- 1.75	" - 1.78.

Prijzen der Buitenl. Coupons

en Uitgelote Obligatien.

AMSTERDAM 10 Mei.

Metalliek	*f* 21.85.	Sp. Piasters	*f* 2.38.
idem Nationale	- 28.60.	" Coup. per fr.	- 55$\frac{1}{8}$.
Div. Eng. in £	- 11.62½.	Hamb. Russen	- 33.
Eng. Russen	- 11.80.	Russ. in Zilv. R.	- 33¾.
Fransche	- 55¼.	Poolsche in fl.	- 26$\frac{7}{8}$.
Belgische	- 55¾.	" per Roeb.	- —.—.
Pruissische	- 34$\frac{7}{8}$.	Coup. Port. per £	- 11.62½.
Illinois in Ds.	- —.—.		

Beursberigten.

PARIJS 9 Mei.

Frankrijk 3 pc. a contant 70.85, 70.90, 70.70; dito op ult. 70.85, 70.70, 70.75; dito 4½ pc. a cont. 96.05, 96.25; dito op ultimo 94.40; Fransche Bank-Actien 2865; Crediet Mobilier 690, 688.75. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 485. Napels 5 pc. 106.25. Spanje 1¾ pc. 37; dito buitenl. 3 pc. oude 48½ en nieuwe 49; dito binnenl. 3 pc. 47½; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. —.

Alle fondsen waren heden zeer ongunstig gestemd en na onderscheidene fluctuatiën bleven de meeste merkelijk lager.

AMSTERDAM 10 Mei.

						l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,	Werk. Schuld	2½	pCt.	64$\frac{1}{16}$	64$\frac{1}{8}$	
"	dito dito	3	"	76$\frac{1}{8}$	76$\frac{3}{16}$	
"	dito dito	4	"	99	99$\frac{1}{16}$	99$\frac{1}{16}$
"	Amort. Synd.	3½	"	94½		
"	Hand. Maats.	4½	"	131		
"	O. I. Leening	4	"	97$\frac{15}{16}$		
"	Holl. Sp.		"			
"	Rijn-Spoorw.	4½	"			
"	M. van Weld.	4	"			
België,	Cert. *Rothsch.*	2½	"			
Frankrijk,	Certificaten "	4½	"			
Spanje	Buitenlands	1¾	"	36$\frac{3}{8}$	36$\frac{9}{16}$	36½
"	dito	3	"	47¼		
"	Binn. a *f* 6000	3	"	45$\frac{5}{8}$	45¾	45¾
"	Amort. Schuld					
"	Bew. v. Coup.			4$\frac{9}{16}$	4$\frac{5}{8}$	
Portugal,	Obligatien	3	pCt.	44$\frac{1}{16}$	44$\frac{3}{16}$	44$\frac{3}{16}$
"	dito 1856/59	3	"	42¾		
"	dito Uitgest.					
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	"	103½	103$\frac{5}{8}$	103½
"	dito 1828/29	5	"	101$\frac{7}{8}$	102	
"	Cert. 1831/33	5	"	85¼	85½	
"	d.⁰ 1840	4	"			
"	d.⁰ *Stieglitz*	4	"	81$\frac{1}{8}$		
"	d.⁰ d.⁰ Nieuwe	5	"	90¼	90$\frac{3}{8}$	90¼
"	d.⁰ d.⁰ 1855 N.	5	"	99$\frac{15}{16}$	100	
"	d.⁰ te Lond.	5	"	97		
"	d.⁰ v. Assign.	6	"	60½		
"	Inschr. dito	6	"			
Polen,	Aand. 1835		*f*			
"	Obligatien	4	pCt.	80¼	80$\frac{5}{16}$	
Pruissen,	Obligatien	5	"	101$\frac{7}{8}$		
"	Aand.	3½	"	201$\frac{1}{8}$		
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	"			
"	d.⁰ dito	4	"	46½		
"	d.⁰ Met. Oude	5	"	49$\frac{3}{8}$	49$\frac{5}{8}$	49$\frac{3}{8}$
"	d.⁰ N. te Ams.	5	"	70¼	70$\frac{3}{8}$	70¼
"	d.⁰ Nat. Met.	5	"	55¾	56$\frac{1}{16}$	55¾
"	d.⁰ Metalliek.	2½	"	26$\frac{13}{16}$	26$\frac{7}{8}$	
"	W. Ad. fl 250	4	"	219¾	220¼	
Brazilië,	1824, £ 100	5	"	98½		
Equador,	£ 100	1	"	11	11¼	
Venez.,	Obligatien	3	"	24¾	24$\frac{7}{8}$	
"	Uitgestelde	1½	"			
Grenada,	Obligatien	4	"	13$\frac{1}{8}$		
"	Uitgestelde					
Mexico,	Obligatien	3	"	20$\frac{1}{16}$	20$\frac{1}{8}$	
Illinois		7	"	84¾		

Handel-Maatsch. a contant, 4½ pc., 131. Rusland, dito te Londen 5 pc. 97; dito te Londen, 1859, 3 pc., 63$\frac{5}{8}$; dito Spoorw.-Actien, 5 pc., 61; dito volgef., 5 pc., 214, 214¼. Weener Bank-Actien *f* 764, *f* 766. Philad., bij Hope en Co. lr. A, *f* 97¼; dito dito B, *f* 101. Galveston, Spoorweg-Oblig., 8 pc., 41½.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3.

Binnenl. fondsen nagenoeg onveranderd; van buitenl. Spaansche en Oostenr. iets lager.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64$\frac{1}{16}$ a $\frac{1}{8}$. Spanje, 1¾ pc., 36½; dito Binnenl., 3 pc., 45$\frac{11}{16}$ a ¾. Oostenrijk, Metalliek, 5 pc., 49$\frac{3}{8}$; idem Nation. 5 pc., 55¾ a $\frac{13}{16}$.

Scheepstijdingen.

Brouwershav. (Z. W) *Vertrokken.*
10 mei *Joh. Hendr. Ferdin.*, Lodewijks, Helvoet
Japan, Muller, dito

Hellevoet (Z. W.) *Aang.*
10 mei *Earl Percy* (st.), Newcastle
Admiral Windham, Allcock, Guernsey
Lydia & Mary, Roberts, Port Madoc
Adrien, Bruneau, Nantes
Jeune Léonore, Austin, d⁰
Noëmi, Boju, dito
Pandora, Chenot, dito
Océan, Gazar, dito
Deux Frères, Leveux, d.⁰
Sylphide, Huchet, dito
Coral, Cracknell, Boness
Joh. Hendrikus Ferdin., Lodewijks, Brouwersh.
Japan, Muller, dito
Arend, Goosens, Maracaibo
Vertrokken.
Maasstroom(s), Hamburg
Nederland, Ruiter, Brouwershaven

Brielle *Aangek.*
10 mei *Holyrood* (st.), Leith
Magnet (st.), Londen
Ivanhoe (st.), Leith
Enchantress (st.), Hull
Seagull (st.), dito
Jonker van Slochteren, Prak, Alicante
Vertrokken.
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Johanna Rebecca, Zimmer, Dantzig
Concordia (st), Londen
John Shelly, Howes, Grangemouth
Tvende Brödre, Svensen, Thisted
Anne Kjerstine, Hansen, Shields
Minna, Leewe, Dantzig
(Z.W.—W. ten Z.)

Maassluis (Z. W.)
10 mei. Niets gepasseerd.

Amsterdam *Vertr.*
9 mei *Stad Leeuwarden*, Dijk, Suriname

Texel (Z. W.) *Aangek.*
8 mei *Cornelia*, Fortuin, Londen
Zenobia, Carter, Yarm.
9 *Stad Workum*, Stenders, Londen
Twee Zusters, de Groot, d⁰
Emma, Hofkamp, dito
Affinity, Arnold, Cardiff
10 *Mary*, Fraser, St. Helena
Vertrokken.
8 *Christina*, Bekkering, Triëst
9 *Catharina*, Wiersma, Londen
Beaver (st.), dito
10 *Marmora*, Telford, Newcastle
Gipsey, Paddon, Sunderl.
Pilot, Ring, Frederikstad

Vlie *Vertrokken*
8 mei *Boreas*, de Boer, Newcastle
Margaretha, Hoedemaker, dito
Johanna Elisabeth, Zwaal, dito
9 *Leo*, Crosby, Sunderland
Ida Berendina, Hensema, St. Petersburg
Atalante, Busch, Riga
Loreley, Scholtens, Norrköping
Josephine, Andersen, Frederikstad
Fraternité, Haraldsen, d⁰
Vennerne, Klock, Osterrisoer
Sophie, Horn, avontuur

Vlissingen *Aangek.*
7 mei *Challenger*, Lubbe, Monte-Video
Lucy, Gardner, Alexandr.
8 *Commercie-Compagnie*, Bruker, Java n. Middelburg
Anja Sietsia, Hulsman, Koningsbergen
9 *Electra*, Veysey, Buenos-Ayres
Anversois, Meulenaer, Havanna
Avance, Stephanson, Odessa

—o—

Port Philip *Vertr.*
3 maart *Madura*, Schagen v. Leeuwen, Sydney
5 *Emilie*, Bruinzeels, Newcastle (N.Z.W.)
16 *Zwijger*, Hoogland, Batavia

Venetië *Vertrokken*
3 mei *Geziena Hillegonda*, Jansen, Londen
4 *Margaretha Hendrika*, de Jonge, Glasgow
Maria, Menses, Konstantinopel
Wilhelmina Catharina, Kiel, Smirna
Aangekomen.
4 *Cornelia*, Muntendam, Triëst

Livorno *Aangekomen*
1 mei *Rhône* (st.), Genua (vertr. 3 n. Napels)
Vertrokken.
30 april *Sirene*, Schippers, Liverpool

Bilbao *Vertrokken*
29 april *Libra*, Oostra, Cardiff
5 mei *Domina*, Vuursteen, Nantes

Liverpool *Aangekomen*
7 mei *Geertje*, v. d. Borg, Huelva
8 *Wijbrandus Udo*, Kiers, Antwerpen
Vertrokken.
7 *Tjadda Gesiena*, Staal, Riga
Uitgeklaard.
8 *Charles & Thomas*, Goobell, Rotterdam
In lading
Pollux, de Jonge, Antwerpen

Cardiff *Aangekomen*
8 mei *Stad Middelburg*, Ouwehand, Middelb.
Vertrokken.
7 *Cornelis Anthonie*, Reinders, Hong Kong

Falmouth *Aangek.*
9 mei *Cornelia Louisa*, v. Aken, Gallipoli
Catharina Hermanna, Visser, Cardenas (zie rapport)
9 *Ariës*, Engelsman, Smirna
Vertrokken.
8 *Dankbaarheid*, Kooi, (v. Palermo) Kroonst.

Bij **Falmouth** *Aang.*
9 mei *Eva Elisabeth*, Bossmak, Gallipoli n. Kroonstad

Plymouth *Vertr.*
7 mei *Sarah Huntley*, Luxon, Batavia
8 *Craigievar*, Mitchell, (v. Algoabaai) Rott.

Par *Vertrokken*
8 mei *Seabird*, Nuttall, Dordrecht

Portsmouth *Vertr.*
8 mei *Energie*, Ranisch, (v. Java) Amsterdam

Deal *Gepasseerd*
8 mei *Fop Smit*, Hoefman, Rott. n. Batavia

Londen *Uitgekl.*
7 mei *Jantina*, Lunenborg, St. Petersburg
8 *Sirocco*, Jarvis, Rott.
9 *Rose*, Besford, dito

Gravesend *Vertr.*
8 mei *Agina Undina*, Brouwer, Amst.

Harwich *Aang.*
8 mei *Beatitude*, Simmons, Middelburg

Ipswich *Aangek.*
8 mei *Vriendschap*, v. d. Veen, Odessa

Hull *Aangekomen*
8 mei *Catharina*, de Ruiter, Middelburg
Vertrokken.
8 *Otto*, Faber, Rendsburg

Middlesbro' *Vertr.*
8 mei *Wilhelmina Rosalia*, Meuldijk, Hamburg

Sunderland *Aangek.*
7 mei *Jacobus Begeman*, Reijer, Londen

Shields *Vertrokken*
8 mei *Employ*, Rotterdam

Leith *Aangekomen*
8 mei *Catharina Hofland*, Hazewinkel, Helsingb.

Emden *Vertr.*
3 mei *Hinderika*, Heins, Rotterdam

Leer *Aangekomen*
6 mei *Martha*, Siemers, Zaandam

Harburg *Aangek.*
1—5 mei *Johanna Margar.*, Ei, Bordeaux
Johanna Catharina, v. Veen, dito

Op de **Elve** *Aangek.*
8 mei *Rensina*, Kramer, Amsterdam

Bremerhaven *Vertr.*
8 mei *Helena*, Diepenbroek, St. Petersburg
Union, Oostra, Stockholm
Onrust, Mudder, Amst.
Margaretha, Buschen, d.⁰
Eridanus, Loop, dito

Warnemunde *Aang.*
5 mei *Maria Beerta*, Roosjes, Inverkeithing
6 *Nooit Gedacht*, v. d. Meulen, Bremen
Zwei Gebrüder, Ulrichs, Amsterdam
7 *Gesina*, Pinksterboer, Inverkeithing

Swinemunde *Aang.*
7 mei *Maria J. J. Berendina*, Staal, Dordrecht
Zeelust, Holvast, Amst.

Dantzig *Aangekomen*
6 mei *Cornelia*, Stasse, Dordrecht
7 *Concurrent*, Teensma, Newcastle
Jantina, de Boer, Amst.
Henriette, Stam, dito
Roelfina, Prins, Bremen

Pillau *Aangekomen*
6 mei *Marie Jeannette*, Fekkes, Boness
Aftena, Pluym, Grangem.

Bolderaa *Aangek.*
5 mei *Frouwina*, Duit, Antwerpen
Boreas, v. Dijk, Vlaarding.
Cornelia, Leeuw, Holl.

Gothenburg *Aang.*
5 mei *Hendrika*, Waterborg, Newcastle
Allegonda Rensina, Smit, Amsterdam

Christiania *Uitgekl.*
1 mei *Frithiof*, Bjönness, Holland

Frederikstad *Aang.*
26 april *Jacoba Luçretia*, Maas, Harlingen
Willem, de Boer, dito
28 *Creole*, Zachariasen, dito

Kopenhagen *Gepass.*
5 mei *Hermanus*, Hesse, Liverp. n. St. Pet.
Lamchina, Koops, Amsterdam n. dito
Helena, Broekman, Bordeaux n. dito
Harmanna, Pijbes, Perth n. Oostzee

Elseneur *Aangek.*
7 mei *Hazard*, Ketelaar, Dantzig n. Jersey
Sonne, Jantzen, Libau n. Schiedam
8 *Jan Gijsbert*, Smit, Bergen n. St. Petersb.
Gepasseerd.
8 *Franz*, Pilage, Libau n. Holland
Adriana, Paap, Windau n. dito

—o—

Amsterdam 10 mei. Volgens brief van kapitein K. Visser, voerende het schip *Gezusters*, van hier naar Philapelphia, in dato 22 april, bevond hij zich toen in goeden staat zeilende op 48⁰ NB. en 16⁰ WL.; alles wel aan boord.

Wisby 8 mei. Het Ned. schip *Aaltje Pronk*, kapit. Schuur, v. Bremen naar St. Petersburg, is op Gothland gestrand en zit gevaarlijk; men tracht zooveel mogelijk te bergen.

Harwich 8 mei. De brik *Brothers*, kapit. Newton, van Hull naar Rotterdam, bij Landguard gestrand, is heden, na een gedeelte der lading in een ligter gelost te hebben, in vlot water en alhier in de haven gebragt, makende circa 2 duim water in het uur.

Falmouth 9 mei. Het Ned. schip *Catharina Hermanna*, k. Visser, van Cardenas alhier gearriveerd, is lek en heeft steng, tuigage, reelings enz. verloren.

—o—

Gepraaid:

5 mei, op 49⁰ NB. en 6⁰ WL., *van Oldenbarneveld*, Torley Duwel, van Rott. naar Batavia.

Geseind:

5 mei, op 48⁰ 52′ NB. en 10⁰ 10′ WL., eene Ned. brik, toonende vlag met n.⁰ 67 in het wit.

—o—

9 mei. De wind te **Falmouth** N.W. en te **Deal** Z.O.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
8 mei *Biaffra*, Evenwel, Kust van Guinea
Bernigo, Labour, Nantes

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 11 mei: 1ste getijde 7 ure 33 min.; 2de get. 7 ure 57 min.

Arnhem. Waterhoogte 9 mei 2.30 el.

Keulen. Rijnhoogte 9 mei 10 v. 7 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BANJOEWANGIE, Japan, J. Muller. — 6285 balen Koffij, 1880 kann. Suiker, 875 sch. Tin, 3668 boss. Bindrotting, N. H. M.

BANJOEWANGIE, Johannes Hendrikus Ferdinand, G. H. Lodewijks. — 5680 b. Koffij, 1592 kann. Suiker, 775 sch. Tin, 181 v. Notenmuscaat, 112 v. Foelie, 3353 boss. Bindrotting, N. H. M.

KONINGSBERGEN, Bouwina Mensinga, J. H. de Jonge. — 64 l. Rogge, 200 Matten, Order.

KONINGSBERGEN, Tre Södskende, M. Mickelsen. — 57 l. 10 m. Rogge, 70 Matten, Order.

KONINGSBERGEN, Christine Elisabeth, P. Bore. — 110 l. 18 m. Rogge, 300 Matten, Order.

DANTZIG, Activ, M. Petersen. — 65 l. Tarwe, 49 l. 25 m. Rogge, 10 l. Erwten, 450 Matten, Order.

LIBAU, Friede, J. Wachter. — 106 l. Gerst, 340 Matten, Order.

NEUSTADT, Anne, P. J. Jessen. — 54 l. 16 m. Tarwe, 60 Garneermatten, Order.

COLDING, Lene, H. J. Aare. — 53 l. 26 m. Tarwe, 60 Matten, Order.

Amsterdam.

HAMBURG, Margrietha, Mulder, — 150 okshoofden Wijn, Order.

Middelburg.

BATAVIA, Commercie Compagnie, G. H. Bruker. — 4960 b. Koffij, 2375 kann. Suiker, 965 sch. Tin, 2148 boss. Bindrotting, N. H. M.

ROTTERDAM 10 Mei.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. .. Werk. Schuld 4 pCt.	98 7/8		
〃 Ned. Stoomb.-M..	48 7/8	49 3/8	
Spanje ... Oblig. 3, nu 1 3/4 〃	36 1/2		
Portugal .. Obl. 1856/7/9. 3 〃	42 13/16	42 7/8	42 13/16
Rusland .. Obl. 1798/1816 5 〃	103 5/8	103 3/4	103 5/8
〃 bij Stiegl. 1855 5 〃	99 15/16	100	100
〃 Cert. bij Assign. 6 〃	60 3/4		
〃 Spoorw. Aand. 5 〃	214 1/4	214 1/2	
Oostenr. ... Oblig. Metall. 2 1/2 〃	26 3/4		
〃 dito dito 5 〃	49 3/8	49 5/8	49 1/2
〃 dito Nat. Met. 5 〃	55 5/8	56	56
〃 Ad. fl 250 1854 〃	218		

Oostenrijksche fondsen werden aanvankelijk tot verlaagde prijzen afgegeven, doch herstelden zich weder tot op omstreeks de vorige slotkoersen. Overigens geene noemenswaardige variatie.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Portugal, Obligatien te Londen 1853, 3 pc., 44 5/16; dito 1856/59, 3 pc., 42 13/16. Rusland, Obl. 1854, 5 pc., 90 3/8. Oostenrijk, Metalliek Nationale, 5 pc., 56, 56 1/16, 56 1/16; Oude, 5 pc., 49 1/2. Venez., 3 pc., 24 7/8; dito 1 1/2 pc., 13 1/8, 13 3/16.

LONDEN 9 Mei.

3 pc. Cons. cont.	95 1/2	a	95 1/4	3 pc. Peru	69 1/2	a	70 1/2
id. id. op tijd..	95 3/8	-	—	4 1/2 pc. id. Urib..	82 1/2	-	83 1/2
5 pc. Oostenrijk	80	-	83	id. te New-York	81 1/2	-	82 1/2
dito 1859	71	-	74	3 pc. Portugal..	45	-	46
4 1/2 pc. België...	97	-	99	5 pc. Rusland ..	107	-	109
5 pc. Braz. 1824	99	-	101	4 1/2 pc. idem....	97	-	99
id. 1829/39	—	-	—	3 pc. idem....	65 1/4	z. coup.	
id. 4 1/2 pc. 1852..	90	-	92	3 pc. Spanje ...	48	-	49
idem 1858	90	-	92	1 3/4 pc. idem....	37	-	38
6 pc. Buen-Ayr.	85	-	87	idem Amort....	15 1/2	-	16
6 pc. Chili	102	-	104	id. Cert. Coup..	4 1/2	-	5
3 pc. idem	71	-	73	5 pc. Sardinië ..	86	-	87
5 pc. Denemark.	98	-	102	6 pc. Turkije...	76 3/4	-	77 1/4
3 pc. idem.....	84	-	86	idem Nieuwe...	61 3/4	-	62 1/4
2 1/2 pc. Holland..	65	-	66 1/4	4 pc. idem.....	101 1/2	-	102
4 pc. idem.....	101	-	101 1/2	3 pc. Venezuela	26	-	27
Equador.......	12	-	14	idem Uitgest...	13 1/2	-	14 1/2
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.14	a	14 1/2
2 1/4 pc. Grenada..	15	-	16	idem 3 m.	11.16 1/4	-	16 3/4
id. Uitgestelde..	4 1/4	-	4 3/4	idem Rott. 3 m..	11.16 1/4	-	16 3/4
3 pc. Mexico...	21 1/2	-	22	idem Parijs kort.	25.10	-	15
4 1/2 pc. Peru....	91 1/2	-	92 1/2	idem 3 m.	25.32 1/2	-	40

De beurs opende heden zeer vast, maar bleef later, wat binnenl. fondsen betreft, gedrukt ten gevolge van veelvuldige verkooporders. Buitenlandsche fondsen stil maar vrij vast.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 10 Mei.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.60	11.70
d.° 3/m.	11.55	—
Parijs . .	55 1/2	55 7/8
d.° 3/m.	55 11/32	
Bordeaux.	55 1/4	55 5/8
Genua. . .	45 3/4	—
Livorno. .	38 1/2	-
Napels . .	78	—
Petersb. .	166 1/2	—
Hamburg.	35 1/8	35 5/16
d.° 3/m. .	35 1/16	—
Antwerp .	—	1 3/8 v
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort	99 1/2	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	86 1/2	—
Triest. . .	86 1/8	—

Disconto 3 en 3 1/2 pc.
Parijs 1 maand *f* 55 5/8.

AMSTERDAM 10 Mei.

	2 maanden		zigt.	
Londen. .	11.62 1/2	p	11.70	p
Parijs. . .	55 1/2	g	55 15/16	p
Bordeaux.	55 1/4	g	—	g
d.° 1/2 m.	55 3/8	g	—	g
Genua . .	45 7/8	g	—	g
Livorno. .	38 3/8	g	—	g
Napels . .	78 3/4	g	—	g
Hamburg.	35 1/8	g	35 3/8	g
	3 maanden.		Zigt.	
Madrid . .	240	g	—	g
Cadix. . .	241	g	—	g
Sevilië . .	237	g	—	g
Bilbao . .	237	g	—	g
Lissabon .	40 7/8	g	—	g
Porto. . .	41	g	—	g
Petersb. .	168	g	—	g
	6 weken.		Zigt	
Weenen ..	86 3/4	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99 1/2	g	—	g

Rotterdam 1/8.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 10 Mei.

Granen. Rogge, 147 ℔ jar. Petersb. *f* 208 bij partij; 148 ℔ N. dito *f* 220; 147 ℔ Archangel *f* 215.

Tabak. Heden werden verkocht 25 v. Maryland ex Kalamazoo.

SCHIEDAM 10 Mei.

Granen. Verkocht: Rogge, 148 ℔ Libau *f* 216 cont., *f* 218 6/w. Gerst, 130 ℔ dito *f* 193 cont., *f* 195 6/w.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust *f* 15.50.
Jenever, 〃 〃 〃 〃 〃 - 21.—.
Amst. Proef 〃 〃 〃 〃 〃 - 22.25.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... *f* 0.10.

DELFT 10 Mei.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest: Hooi- *f* 42 a *f* 48; Grasboter *f* 50 a *f* 66.

GOUDA 10 Mei.

Kaasmarkt. Aanvoer 5 partijen, die tot vorige prijzen verkocht zijn.

Veemarkt. Met goeden aanvoer tot hooge prijzen opgeruimd.

AMSTERDAM 10 Mei.

Granen. Tarwe, 130 ℔ Oude Pommer *f* 328. Rogge op levering per 2100 kilo: Mei *f* 188, Junij *f* 193. Tegen Maandag aanst. in veiling aangeslagen: ca. 20 last 117 ℔ ger. Galatz Rogge, en op reglements-conditien: ca. 62 last Jar. Archangel dito en ca. 32 last Jar. Petersburger dito, beide wegende 68 kilo netto per mud.

GRONINGEN 8 Mei.

Granen, Zaden enz. Onze markt verkeerde heden bij kleinen aanvoer in eene vaste stemming. Tarwe vooral in de beste soorten wederom gezocht en hooger verkocht: 127 a 130 ℔ N. Oml. Roode *f* 9.75, *f* 9.90 a *f* 10.15, *f* 10.30; 123, 127 a 130 ℔ N. Old. dito *f* 9.10, *f* 9.25, *f* 9.50, *f* 9.65 a *f* 9.90, *f* 10.05. Rogge tot vorige prijzen meest aan consumtie: 116, 120 a 123 ℔ Inland. en Pruiss. *f* 6.55, *f* 6.85 a *f* 7.15. Boekweit bij kleinigheden als voren: 113 a 116 ℔ Zwarte Zand *f* 6.35 a *f* 6.75. Wintergerst wederom hooger verkocht: 96, 99 a 103 ℔ Winter *f* 5.70, *f* 6.10 a *f* 6.40. Haver in alle soorten goed prijshoudend: 75, 78 a 82 ℔ Dikke Brouw *f* 4.20, *f* 4.40, *f* 4.60 a *f* 4.80; 65 a 68 ℔ Witte Voer *f* 3.50 a *f* 3.70, *f* 3.75; 65, 68 a 72 ℔ Zwarte dito *f* 3.40, *f* 3.60, *f* 3.65 a *f* 3.85, *f* 3.90. Paardenboonen wel zoo aangenaam, voor redelijke kwaliteit is *f* 6.85 a *f* 7.40 besteed. Gort iets hooger verkocht, Puik *f* 10.25 a *f* 10.75 en Parel per 100 Ned. ℔ *f* 13.30 a *f* 18. Koolzaad hoog gehouden, doch weinig in omgegaan. Raapolie *f* 38 1/2 a *f* 38 3/4. Lijnolie *f* 28 1/2 a *f* 28 3/4. Raapkoeken *f* 70. Lijnkoeken *f* 11 1/2 a *f* 12.

LONDEN 8 Mei.

Suiker. In W.-Ind. soorten ging buiten de veiling niets om. 70 v. Surinaamsche zijn verkocht tot 38/6. Geraffineerde prijshoudend met goeden handel, br. Lumps 52/ a 52/6. — Melassen vast. 60 pijpen Antigua bedongen 18/. — Rum met goeden handel tot vorige prijzen. Omzet 400 pijpen Demerara tot 1/10. — Koffij prijshoudend. — Thee stil. — Rijst. Bengaal 3 d. lager. Uit de hand zijn 2000 b. verkocht, Bengaal tot 10/ a 10/6 en Madras 9/6. — Katoen prijshoudend. 500 b. Tinnevelly bedongen 5 1/8 d. — Salpeter vast. 350 b. Bengaal vonden nemers tot 39/ a 39/3. — Lijnzaad vast. 3 ladingen zijn afgedaan tot 50/. — Olien. Lijn- vast 28/ a 28/3, te Hull 27/10 1/2. Cocos- met meer handel. Palm- flaauw 46/. Olijf- vaster, Mogador £ 55.10/ a £ 56/. Eene lading Corfu bedong £ 56.10/ a £ 57 en eene dito Messina £ 58. — Talk. De markt blijft vast en men noteert Stads- 53/6, P Y C disp. 54/, Mei/Junij 53/6, Julij Sept. 51/3, Oct./Dec. 51/.

LONDEN 9 Mei.

Suiker. 263 b. Bengaal bedongen 45/6; 749 b. Manilla 36/6. De markt is stil. — Van Thee werden 13406 kisten geveild, waarvan 6500 k. verkocht zijn. — Van Indigo werden 1395 k. geveild, waarvan 574 k. verkocht zijn. — Specerijen. Omzet 1912 b. Zwarte Peper tot 4 a 4 1/8 en 140 b. Piment tot 3 1/4 a 3 1/2 d.

Binnenl. Tarwe vrij goed verkocht tegen de prijzen van ll. maandag. Buitenl. met beperkten omzet prijshoudend. Meel gevraagd tegen vorige prijzen. Gerst prijshoudend met redelijk veel vraag. Boonen en Erwten onveranderd met beperkte vraag. Haver met veel handel tot vorige prijzen verkocht. In Zaden ging weinig om; de prijzen waren vast.

Van 7 tot 8 dezer werden aangevoerd: 630 q. binnenl. en 4280 q. buitenl. Tarwe; 240 q. binnenl. en 820 q. buitenl. Gerst; 90 q. binnenl. en 12140 q. buitenl. Haver; 1090 z. binnenl. en 200 z. buitenl. Meel.

ANTWERPEN 9 Mei.

Granen stil en onveranderd. — Van Rijst zijn 1500 balen ongep. besch. Arracan verkocht en van Droogerijen 39 b. Jeneverbessen tot fr. 5 1/2.

HAVRE 7 Mei.

Katoen. De markt is stil, evenwel bedraagt de omzet heden nog 900 b. — Koffij vast met levendigen handel; 224 b. Haïti bedongen fr. 82, 395 b. Rio fr. 77, 150 b. dito fr. 87, 326 b. Bahia fr. 75 en 716 b. Malabar fr. 135.— Van Suiker zijn verkocht 1684 b. Reunion tot fr. 61 1/2 en 158 k. Havana tot fr. 38 1/2 voor n.° 12. — Walvischtraan. Men meldt ons den verkoop van 25/m. kilo op levering tot fr. 55.

HAMBURG 9 Mei.

Koffij stil. — Verkocht 600 z. St. Domingo. — Zink. Afgedaan 1000 ctr. loco tot 13.8, 1500 ctr. loco op termijn tot 13.9, 1000 ctr. zeilende tot 13.10. — Katoen meer gevraagd; afgedaan 1200 p. Suratte fair Dhollera tot ca. 4 7/8 sch. en 50 p. New-Orleans middling tot 6 7/8 sch. — Raapolie per Mei 24.4, per Oct. 26. — Granen. Tarwe in loco stil; af Kolding 130/131 ℔ 122 rth. bco. betaald, af Holstein 133 ℔ op 128 rth. bco. gehouden. Rogge in loco vast; af Calmar 119 ℔ met vracht en assurantie naar de Elve 81 rth. bco. betaald.

Advertentiën.

Voor de vele blijken van belangstelling, bij ons **Huwelijk** ondervonden, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Rotterdam D. J. VRIJDAG.
10 *Mei* 1860. C. VRIJDAG, Cramer.

Heden overleed mijn dierbare Echtgenoot, HERMANUS VAN BOOGERIJEN, in den ouderdom van acht en zestig jaren, tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Aanbehuwdkinderen.

Rotterdam J. VIJGH,
9 *Mei* 1860. Wed. H. van Boogerijen.

Strekkende deze tot kennisgeving zoo binnen als buiten de Stad.

Heden overleed, in den ouderdom van ruim vijf en vijftig jaren, de Wel Edel Geboren Heer ABRAM VAN RIJCKEVORSEL Wz., *Notaris alhier*, veelgeliefde Echtgenoot van

Rotterdam ELISABETH BAELDE,
7 *Mei* 1860. Wed. Ab. van Rijckevorsel Wz.

Heden overleed, tot mijne diepe droefheid, zacht en kalm, mijne hartelijk geliefde Huisvrouw CORNELIA MOLENAAR, in den ouderdom van 60 jaren. Allen, die haar braaf en werkzaam leven gekend hebben, kunnen beseffen wat ik in haar verlies.

Rotterdam L. GEUKEN.
9 *Mei* 1860.

Algemeene Jaarlijksche
VERGADERING

van Heeren DEELHEBBERS in de ***Rotterdamsche Vereeniging voor Gymnastiek- en Zwemscholen***, op Maandag den 14 Mei 1860, des avonds ten 8 ure, in het Locaal der Gymnastiekschool aan den Schiedamschen Singel.

Het Bestuur der Vereeniging voorn.
H. VAN RIJCKEVORSEL, *Voorzitter*,
J. L. NIERSTRASZ, *Lid en Secret. Penn.*

De PROVINCIALE COMMISSIE van **Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Zuid-Holland**, residerende te *Dordrecht*, brengt bij deze ter kennis van de Belanghebbenden, dat hare

gewone VERGADERING

zal aanvangen op Woensdag den 27 Junij aanstaande. Zij, die verlangen alsdan te worden toegelaten tot het afleggen van Examen, moeten zich bij Request op Zegel en met overlegging der gevorderde Bewijsstukken, vóór den 6 Junij *vrachtvrij* aanmelden bij den President.

Dordrecht 9 *Mei* 1860.
Dr. M. G. TIMMERS VERHOEVEN.

IMPROVISATIE.

De RAAD der **Koninklijke Nederlandsche Yachtclub** maakt bekend, dat de Heer **EDUARD BEERMANN,** op **Vrijdag den 11den Mei** e. k., des avonds ten 8 ure, in eene der Zalen van het Vereenigings-Gebouw, eene **IMPROVISATIE** zal houden over **verschillende Onderwerpen,** die aan hem ter Behandeling zullen voorgelegd worden.

De Entrée is bepaald op *f* 1 de Persoon.

De LEDEN der genoemde Vereeniging hebben met ééne Dame **Vrijen Toegang.**

De Raad,
JOOST VAN VOLLENHOVEN, *Vice-President.*
J. HAVELAAR, *Secretaris.*

De COMMISSIE voor de **Rhijnvaart** te Rotterdam berigt hiermede aan Belanghebbenden, ten vervolge op hare Advertentie van 14 Febr. jl., dat, krachtens Kon. Besluit van 18 Maart jl. (Staatsblad n.° 12), de Voorschriften betrekkelijk het **voeren** van

SEINLICHTEN,

vastgesteld bij Besluit van 28 Junij 1858 (Staatsblad n.° 54), niet van toepassing zijn op **onoverdekte** Vaartuigen.

De Commissie voor de Rhijnvaart,
Rotterdam F. BUNGE, *Pres.*
9 *Mei* 1860. P. VAN GALEN, *Secr.*

Het
KONINKLIJK PRUISSISCH CONSULAAT
IS VERPLAATST
naar het **PLEIN** van den **Goudschen Singel,** van ouds genaamd ***het Boschje.***

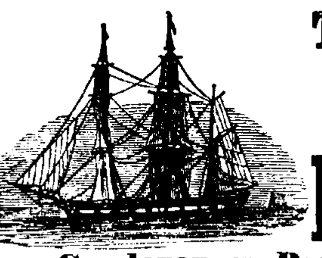

Te Rotterdam
LIGT IN LADING
NAAR
BATAVIA

(voor **Goederen** en **Passagiers**), het extra snelzeilend gekoperd Nederl. BARKSCHIP ***ODILIA MARGARETHA***, Kapitein J. Martini van Geffen, hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers.

Adres bij de Cargadoors P. A. VAN ES & Co.

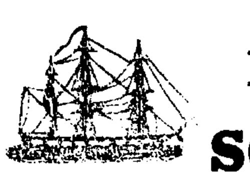

TE ROTTERDAM
ligt in Lading
NAAR
SOERABAIJA
(DIRECT),

voor **Goederen** en **Passagiers**, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd BARKSCHIP ***SALATIGA***, Kapitein **H. G. Biesthorst,** hebbende het grootste gedeelte der Lading bereids aangenomen; om in den loop der maand **Mei** te vertrekken.

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar de
KAAP DE GOEDE HOOP
zal in JULIJ vertrekken
het extra Snelzeilend BARKSCHIP
Maarten van Rossem,
Kapitein P. F. RIJKEN,
groot 723 gemeten Tonnen.

Dit voor den overvoer van Passagiers der Eerste, Tweede en Derde Klasse uitmuntend ingerigt Schip heeft een bijzonder ruim en hoog Tusschendek, zoodat ook Passagiers der Derde Klasse van een luchtig Verblijf verzekerd kunnen zijn.

Een bekwaam Scheepsdoctor zal de Reis medemaken. — De Passagegelden zijn te betalen gedeeltelijk bij het aangaan der overeenkomst en het resterende bij het aan boord gaan, ten Kantore der Boekhouders de Heeren VAN OVERZEE & Co., te Rotterdam, alwaar nadere informatien gegeven worden; alsmede bij de Cargadoors P. A. VAN ES & Co., aldaar, en DE CONINGH & Co., te Amsterdam.

Te ROTTERDAM
LIGT IN LADING
NAAR
LIVERPOOL

(om vóór of op den **15 Mei** te vertrekken), het extra snelzeilend Nederl. gekoperd **BARKSCHIP** ***OTTOLINA***, Kapitein **J. J. Prange.**

Adres ten Kantore van KUYPER, VAN DAM & SMEER.

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM en HULL.
Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

De Rader-Stoomboot **SEA GULL,** Kapitein **R. M. Sawyer,** vertrekt van **ROTTERDAM** naar **HULL ZATURDAG** den 12 MEI.

Adres bij *J. B. CROL & Co.*

Zij, die genegen zijn te staan naar de **Betrekking** van

Fabrijk of Opzigter

der Polders onder Lekkerkerk, waaraan eene vaste Jaarwedde van ***f* 100** verbonden is, gelieven zich vóór of op den 20 Mei 1860, in Persoon of met *franco* Brieven, onder overlegging van de noodige bewijzen van Gedrag, Geschikt- en Bekwaamheid, te adresseren aan den Voorzitter van het Bestuur dier Polders, den Heer R. BLOK, Burgemeester van Lekkerkerk.

ER WORDT GEVRAAGD,
voor Loop- en Schrijfwerk,
en tegen eenig *Salaris*, een Fatsoenlijke
BURGERJONGEN,
van de P. G., vooral eene goede hand Schrijvende.

Adres, onder letter M., bij de Boekverkoopers *M. WIJT & ZONEN.*

KANTOOR-LESSENAAR.

MEN WENSCHT OVER TE NEMEN
een Kantoor-Lessenaar

voor één Persoon. Opgave van Prijs enz. gelieve men te adresseren, onder letter L., aan het Bureau dezer Courant, Hoogstraat 10—77. Brieven *franco.*

Tegen primo November aanstaande of eerder wordt
TE HUUR GEVRAAGD
een HUIS,
bevattende ongeveer **Zeven KAMERS, KEUKEN, KELDER** en **verdere Gemakken**, gelegen in de nabijheid van het Nieuwewerk of den Schiedamschen Singel. Opgaven van Stand en Huurprijs, *franco*, onder letter X, aan het Bureau dezer Courant.

WANDLUIZEN.

De Ondergeteekende beveelt zich aan tot het **Finaal Dooden** van dit Ongedierte, zonder aan Huizen, Meubelen, Behangsel of Verw iets te beschadigen, en durft zich vrijmoedig aan te bevelen, zoo zelfs dat hij aanneemt om alle Huizen, Kazernen en Schepen te zuiveren en eerst eene maand na de Bewerking, als het probatum zal bevonden zijn, Betaling verlangt.

Heeren Huiseigenaars, welke hiervan bevrijd willen zijn, zoo binnen als buiten deze Stad, gelieven zich te adresseren met *franco* Brieven.

Boompjes, 1—139. **H. DAVEMAN.**

PILULES DE HOGG

PEPSINE-PILLEN van HOGG,
onvermengd, en vermengd met IJzer, of met Iodium-IJzer.
Drie zeer verschillende Preparaten.

1. **Pepsine-Pillen van Hogg,** dienstig voor **storing in spijsvertering, zwakte der Maag,** en voor alle gevallen waarin de Spijsvertering *moeijelijk* of *onmogelijk* is.

2. **Pepsine-Pillen van Hogg, vereenigd met door waterstofgaz herleid IJzer,** geschikt voor Bleekzucht en tot Versterking van verzwakte Gestellen.

3. **Pepsine-Pillen van Hogg,** vereenigd met **onveranderlijk** IJzer-Iodure, dienstig voor scrofuleuze Ziekten, Waterzucht en Zwakte van het Gestel.

De **Pepsine van Hogg** wijzigt door hare vereeniging met IJzer en Iodium wat die twee uitnemende Geneesmiddelen te sterk prikkelend hadden voor Zenuwachtige Personen, of voor hen die het IJzer niet goed kunnen verdragen.

Onvermengde Pepsine, de flesch van 100 Pillen, 5 fr., de 1/2 fl. 3 fr.

Pepsine vereenigd met IJzer of met Iodium, de fl. 4 fr., de 1/2 fl. 2 fr. 50.

Toezendingen *franco* per Post.

In de Pharmacie HOGG, rue Castiglione, 2, te Parijs. Depôt te Amsterdam bij den Apotheker ULOTH.

COURANTEN-BUREAU,
Lange Torenstraat,
VAN
H. W. DUSAULT.
Dagelijks wordt de
OUDE ROTTERDAMSCHE COURANT
in alle Wijken der Stad bezorgd,
van des morgens **7** tot des avonds **9** ure.
Des *voormiddags* à **50** Cents } per maand,
„ *namiddags* „ **45** „ }
de **Leestour** gerekend op **2** uren.
Eene accurate en soliede bediening.

Belangrijke Verkooping

van **SCHILDERIJEN** en **TEEKENINGEN,** door A. J. LAMME, te Rotterdam, in het Notarishuis aldaar: Op Woensdag den 6 Junij 1860 en den volgenden dag, ten overstaan van de Notarissen VAN DER HOOP en REEPMAKER, de uitmuntende Verzameling **TEEKENINGEN,** door Oude en Hedendaagsche Meesters, benevens eenige **SCHILDERIJEN,** waaronder een **Meesterstuk** van J. C. Schotel en een van J. van Strij, nagelaten door den Wel Edelen Heer **W. Baartz,** en op Vrijdag den 8 Junij 1860, ten overstaan van de Notarissen BURGER en VAN VOLLENHOVEN, de fraaije Verzameling **SCHILDERIJEN,** door Hedendaagsche Meesters, waaronder uitmuntende **Werken** van F. de Braeckeleer. — J. Bosboom. — B. C. Koekkoek. — J. Kobell, van *Utrecht.* — D. Langendijk. — J. Moerenhout. — W. J. J. Nuijen. — B. P. Ommeganck. — J. C. Schotel. — J. van Strij. — A. Schelfhout. — P. van Schendel enz. Nagelaten door Mejufvrouw **T. C. C. Valeton.**

Societeit ONS GENOEGEN,
gevestigd in de
SALON DES VARIÉTÉS,
Lombardstraat.
ZONDAG 13 MEI 1860:
TOONEEL-VOORSTELLING

door de werkende Leden van bovengenoemd Gezelschap, ten **voordeele** van de **nagelatene Betrekkingen** der jongstleden **verongelukte Visschers** te *Scheveningen.*

ARTHUR,
of **Zestien jaren later,**
Tooneelspel in twee Bedrijven, door *J. H. Burlage.*
Na hetzelve:
DE LOTELING,
Blijspel met Zang in één Bedrijf.
Na de Voorstelling **BAL.**
Entrée: Eerste Rang 75 en Tweede Rang 50 Cents.
Aanvang des avonds ten 8 ure.

NB. Daar er van alle zijden blijken worden gegeven van edelmoedigheid en welwillende medewerking, zoo wil bovengenoemd Gezelschap ook zijne zwakke krachten aanwenden om mede te werken tot het lenigen der behoeften van Weduwen en Weezen, en, overtuigd van de menschlievendheid van Rotte's Ingezetenen, vleit bovengenoemd Gezelschap zich dat deze poging met een goeden uitslag moge bekroond worden.

Namens het Bestuur,
H. W. LOURENS, *Directeur.*

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 8
〃 〃 alleen n. 's Hage: 1.5 's midd., 9.50 's av.
〃 Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, 7.45
〃 's Hage 〃 Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.59
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.45

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Antwerpen: 7.40, 12.20, 5.35; de laatste alleen tot Moerdijk en Breda.
〃 Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen tot Moerdijk en Antwerpen.
〃 Rotterdam naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.30, 5.20
Utrecht naar Rotterdam: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30
Gouda naar Rotterdam: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.28
Aankomst te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

VRIJDAG 11 MEI 1860, N°. 113.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 10 Mei.

In de zitting der Tweede Kamer van heden is ingekomen het verslag van de uitvoering, die in 1859 is gegeven aan de regeling van het Indisch muntwezen. Dit stuk is gesteld in handen van de heeren Reynders, van Hoëvell, van Asch van Wyck, Heemskerk Bz. en Beens.

De commissie, in wier handen gesteld is het verslag over het armbestuur van 1857, heeft, bij monde van den heer Mackay, rapport uitgebragt. De conclusie van de meerderheid strekt, om het stuk voor kennisgeving aan te nemen en den Minister van Binnenlandsche Zaken dank te zeggen voor het ingediend verslag.

Aan de orde is de beraadslaging over het

Wetsontwerp tot amortisatie van schuld.

De heer *van Voorthuyzen* verklaarde zich aangenaam verrast, dat de Minister van Finantiën terug gekomen was van zijn plan om geld in beleening uit te geven. Hij kon echter voor zich niet toestemmen, dat de Minister ten deze geëerbiedigd had de schroomvalligheid van de overgroote meerderheid der leden, daar de bezwaren, die bij hem tegen het plan hadden bestaan, niet gerust hebben op schroomvalligheid maar op staathuishoudkundige gronden. Die gronden werden door den spreker in het breede ontwikkeld (gelijk zij reeds in het algemeen voorkomen in het voorloopig verslag der Kamer) en de spreker eindigde met der Regering hulde te brengen voor de omzigtigheid waarmede zij gelden beschikbaar stelde tot amortisatie, met het oog op de ontworpen groote werken van algemeen nut, met welker uitvoering de spreker niet minder was ingenomen dan met schulddelging.

Op deze rede antwoordde de heer *van Hall*, *Minister van Finantiën*, dat het de Kamer waarschijnlijk aangenaam zou zijn, indien hij niet de discussien verlengde over een vraagstuk hetwelk op dit oogenblik geen practisch belang had. Hij zou dus, hoe gaarne hij overigens eene lans brak met den spreker op het terrein der staathuishoudkunde, de rede onbeantwoord laten, niet twijfelende of de spreker zou dit niet aanmerken als gebrek aan beleefdheid.

De heer de *Brauw* had mede met genoegen gezien dat de Minister van Finantien geweken was voor de schroomvalligheid der leden, en hij hoopte dat de Regering overal zou wijken, waar die schroomvalligheid was in het publiek belang. Nu meende hij den Minister in overweging te mogen geven, om het cijfer van 5 millioen, tot amortisatie bestemd, te verhoogen tot 10 millioen; immers volgens de berekeningen van den spreker zou er aan het einde van het jaar een batig saldo zijn van *f* 16,800,000. Amortiseerde men nu 10 millioen, dan bleven er nog over *f* 6.800.000, welke, volgens den spreker, dit jaar niet noodig zouden zijn voor, de ontworpen openbare werken, indien deze tot stand zouden komen.

De heer *van Hall, Minister van Finantien,* verklaarde dat, indien het zijne overtuiging was, dat men 10 millioen kon amortiseren, zonder eenigermate de toekomst te compromitteren, hij ook het denkbeeld van den vorigen spreker gaarne zou overnemen. De Minister had die overtuiging niet; hij geloofde dat het raadzaam was voorloopig te blijven staan bij de 5 millioen. Daartoe had de Minister o. a. ook de volgende reden. Er was reeds veel laster verspreid omtrent de bedoelingen der Regering betrekkelijk de uitvoering van groote werken. Een groot blad had zelfs den laster verspreid, dat de Regering het niet ernstig zou meenen noch met de groote werken tot verbetering der waterwegen voor de twee groote koopsteden des Rijks naar zee, noch met sommige spoorweglijnen. De Minister deinsde wel voor dezen laster niet terug, want op zijn leeftijd en bij de door hem afgelegde loopbaan was hij aan dergelijke aanvallen gewoon geraakt; hij duchtte dien des te minder, daar hij de ondervinding had opgedaan, hoe men in de Kamer steeds, waar de gelegenheid daartoe zich aanbood, zoodanigen laster wist te verbrijzelen. De Minister wenschte dus van zijn kant geen voorstel te doen tot hooger amortisatie, en ofschoon welligt de berekeningen van den vorigen spreker niet onjuist waren, wilde de Minister toch gevraagd hebben, of het niet van de Regering onvoorzigtig zou zijn gehandeld, indien zij voordroeg een hooger bedrag van amortisatie, waar voorgesteld werd eene jaarlijksche meerdere uitgave van 10 millioen voor spoorwegen, die, krap gerekend, door de gewone inkomsten moesten worden bestreken.

De heer *de Brauw* stelde daarop voor een amendement, de strekking hebbende om het voorgedragen cijfer van 5 millioen tot amortisatie te verhoogen tot 10 millioen.

Dit amendement werd zonder beraadslaging in stemming gebragt en verworpen met 30 tegen 28 stemmen. *Tegen* stemden de heeren: van Wintershoven, Heemskerk Az., Westerhoff, Poolman, Duymaer van Twist, van Bosse, Kien, Beems, van Diggelen, Taets van Amerongen, Schimmelpenninck, van der Veen, Reinders, Wichers, Zylker, Oomen, van Nispen, van Voorthuyzen, Dirks, Bieberstein, Luyben, van Asch van Wyck, van Heiden Reinestein, Meeussen, Sloet, van Franck, Lycklama, Bots, Hoekwater en de Voorzitter.

Het wetsontwerp zelf werd daarna met algemeene stemmen *aangenomen.*

Daarna was aan de orde de

Interpellatie over de regeling der cultuur-contracten op Java.

De heer *van Hoëvell* verklaarde dat hij zeer kort zou zijn met zijne inleiding of toelichting tot de vragen die hij doen zou. Niet omdat de geschiedenis van de zaak, die de Kamer thans bezig hield, kort was; zij was helaas zeer lang, maar omdat het onderwerp zoo dikwerf was besproken, dat hij meende te mogen onderstellen dat de leden der Kamer met de zaak voldoende bekend waren. De geschiedenis begon reeds in december 1852. Toen was door verschillende leden aangedrongen op eene betere regeling der cultuur-contracten in Indië. Men verlangde die 1°, in het belang der productie op Java. Men had opgemerkt dat die productie stationair was; dat zij in sommige opzigten zelfs achteruitging, en men meende een van de redenen te vinden in het verkeerde contracten-stelsel. De tweede reden was het belang van de schatkist. Men meende dat dat belang te veel werd afgemeten in het belang der particulieren. Men meende dat op sommige producten de Staat veel grooter winsten kon behalen en men zag op andere producten dat de Staat aanzienlijk verloor, terwijl de contractanten aanzienlijk wonnen. Het laatst aangeboden Regeringsverslag wees aan dat op de theecultuur eenige tonnen gouds verloren werden. De derde reden bestond daarin, dat men meende dat het stelsel van gunstbetoon, van bevoordeeling van enkele uitverkorenen, van nepotisme, moest ophouden en vervangen worden door een stelsel van algemeene mededinging. Spreker zou niet herinneren al hetgeen daaromtrent in bijzonderheden kon worden medegedeeld want *nomina sunt odiosa.*

Er was dus sedert 1852 op eene betere regeling der zaak aangedrongen, en wat had de Regering in dien tijd gedaan? Bij de discussie in 1852, toen de Minister met de zaak verlegen begon te worden, werd beloofd eene commissie van onderzoek om die regeling voor te bereiden en te bevorderen. De commissie is benoemd, zij heeft jaren lang gearbeid, geheel Java doorkruist, alle suikerfabrieken en alle bijzonderheden opgenomen, en zij heeft dat alles beschreven. De Minister verklaarde zelfs twee jaren geleden dat het rapport twee wagenvrachten besloeg en zoo dikwerf de Kamer vroeg naar den stand van de zaak, werd steeds geantwoord: Wacht tot de commissie hare taak heeft volbragt.

De Regering deed intusschen meer. Inmiddels waren contracten geëxpireerd en die men nu verlengde provisioneel voor twee jaren, hetgeen reeds op zich zelf nadeelig was voor de productie op Java. Maar hield men nu bij deze verlenging de aanstaande hervorming op het oog, ten einde die gemakkelijker te maken? Integendeel. Men heeft er een artikel in gebragt waarop men nu wijst, als een groot bezwaar, om plotseling tot het stelsel van uitbesteding over te gaan. Men nam in die verlengde contracten een artikel op waarin eene soort van preferentie wordt toegezegd aan de bezitters van die contracten. Verschillende leden der Kamer bleven intusschen gedurig op de regeling aandringen. In december 1856 had eene gewigtige discussie plaats over eene motie van orde, voorgesteld door den heer van Bosse, waarbij werd verklaard, dat er behoefte bestond om de regels voor de uitgifte der cultuur-contracten te stellen bij de wet. Een ander lid, thans aan de Kamer door den dood ontvallen (de heer Baud), stelde eene andere motie voor, die de strekking had om de zaak uit te stellen, ten einde daarop later terug te komen. Gelijk men weet werd de motie van den heer van Bosse met de meerderheid van 1 stem verworpen. Na december 1856 is op de zaak telkens bijna tot vervelens toe teruggekomen, maar de Regering heeft niets gedaan om de zaak te bevorderen. Zoo sukkelde men voort, totdat de tegenwoordige Minister van Koloniën aan het bestuur kwam. Weinige dagen na zijne aanvaarding van de portefeuille, werd op nieuw aangedrongen op regeling bij de wet, en de Minister verklaarde toen omtrent dit punt nog in onzekerheid te verkeeren; hij moest eerst het rapport en de stukken der commissie lezen, alvorens positief te kunnen verklaren of regeling bij de wet al of niet mogelijk ware. Eindelijk had de spreker op 26 november jl. tot den Minister gerigt drie vragen: 1°. Zal van de regeling der cultuur-contracten de vrije cultuur ook een element uitmaken? 2°, zal de publieke concurrentie in dien zin worden ingeroepen, dat iedereen, onverschillig wie, die kapitaal, industrie en kennis bezit, toegelaten zal worden tot suikerondernemingen op Java? en 3°, zullen de grondslagen van die regeling bij de wet worden vastgesteld? Spreker had toen het ongeluk van slechts antwoord te ontvangen op de laatste vraag, en dat antwoord luidde: dat de zaak *niet* bij de wet zou geregeld worden. Over dat antwoord maakte zich de spreker destijds niet zeer ongerust, om verschillende redenen:

1°, Meende hij dat, wanneer de Minister aan het werk ging, het hem zou blijken, dat de bezwaren destijds tegen zoodanige regeling door hem opgegeven niet bestonden. Die bezwaren toch waren geput uit de redenering dat de regeling der zaak eene groote locale kennis eischte. Maar de Kamer, meende de spreker, eischte niet dat zij treden zou in al de bijzonderheden en onderdeelen der zaak; zij verlangde slechts algemeene regeling bijvb. of bij voortduring contracten bij wijze van gunst, dan wel bij wijze van concurrentie, en zoo ja, op welke wijze zouden worden uitgevoerd. Spreker was geen vriend van het aanhalen van autoriteiten, maar verleden jaar had de Minister gewezen op een brief geschreven door den heer J. D. Fransen van de Putte, en dezen briefschrijver aangehaald als autoriteit. Het zou dus ook hem veroorloofd zijn dienzelfden schrijver als autoriteit aan te halen. Ook de heer van de Putte betoogt in zijn werkje „de regeling „en de uitbesteding van de suiker-contracten op „Java", dat de Vertegenwoordiging alleen verlangt algemeene regelen te stellen.

2.° Maakte zich de spreker niet ongerust, omdat hij kende de welwillendheid en het genereuse karakter van den Minister. Hij was dus verzekerd dat de Minister, eenmaal aan het werk, zou erkennen dat de wetgeving de eenig bevoegde magt was om de zaak te regelen. Hij geloofde dat de Minister zou inzien hoe hij, bij het inroepen van adviesen, overal zou stuiten op particuliere belangen. Naar de meening des sprekers hadden alle adviseurs direct of indirect belang bij de zaak, hetzij persoonlijk, hetzij door aanverwanten of vreemden. Hij dacht dat de Min. nog eenmaal zou hebben overwogen, hetgeen de heer Thorbecke op 26 nov. jl. hem in bedenking had gegeven. Uit die woorden toch bleek helder dat de regeling bij de wet zelfs in het belang was van het Gouvernement.

3.° Had de spreker zich niet ongerust gemaakt omdat de Minister destijds naast zich had een ambtgenoot, die in 1856 (de heer van Bosse) de bekende motie had voorgesteld. Maar sedert was er veel gebeurd. De laatste reden zijner gerustheid was den spreker ontvallen. Die Min. zit niet meer aan gindsche tafel en de Minister van Kolonien zit thans onder het presidium van een eersten Min., en wie is die man? Die Staatsman is gedurende zijne lange loopbaan niet alleen geweest aan het hoofd van het Depart. van Justitie, van het Departement van Finantien, van het Departement van Buitenlandsche Zaken, van het Departement van R. K. Eeredienst, maar die man was vooral in den laatsten tijd opgetreden in de Kamer als eene Indische specialiteit. De Kamer kende de beschouwingen van den President-Minister, over het bestuur van Indië in het algemeen, maar zij kent ook diens beschouwingen over het bepaalde punt dat thans ter sprake is. In eene merkwaardige rede, op denzelfden 26 november gehouden, ontwikkelde die Minister zijne meening, dat in geen geval publieke concurrentie moest worden toegelaten, want dat de Regering moest toezien welke personen met een contract begiftigd werden en dat de contractanten menschen moesten zijn met goede manieren en goede vormen. Sedert die Staatsman naast den Minister van Kolonien had plaats genomen, was des sprekers gerustheid geweken; en inderdaad, korten tijd daarna verspreidde zich de mare die alle belanghebbenden deed juichen, maar hen die enkel het publiek belang op het oog hadden, met groote vreeze vervulde. De mare nl. dat de Regering nu had besloten de zaak te regelen niet bij de wet, en verder om gedurende 10 jaren nog de bestaande contracten van de publieke concurrentie uit te sluiten. In dezen toestand had de spreker gemeend, den Min. gelegenheid te moeten geven tot het verschaffen van inlichtingen. Spreker hoopte dat het gerucht onwaar zou zijn, en dan zou de interpellatie kunnen strekken om aan die geruchten, welke nadeelig zijn ook voor de Regering, een einde te maken. Mogten evenwel die geruchten in meerdere of mindere mate waarheid bevatten, dan zou door zijne interpellatie de Kamer in staat gesteld worden om eene in allen opzigte groote ramp, zoowel voor de productie als voor de schatkist en de Regering, voor te komen. Het was om deze reden dat hij tot den Minister van Kolonien de volgende twee vragen deed: 1.° Heeft de Minister het voornemen om eene wet aan te bieden tot regeling van de cultuur-contracten in Indië? 2.° Is er vooruitzigt dat zoodanige wet nog in deze Zitting kan worden tot stand gebragt?

De heer *Rochussen, Minister van Kolonien,* zou gaarne de inlichtingen geven die van hem verlangd zijn. Hij zou te dien einde aanvangen met een korten terugblik over de zaak en dan als conclusie antwoorden op de twee gestelde vragen.

Al wat geschied was vóór des Ministers optreden, behoefde hij niet te verdedigen. Ook de Minister, toen hij de eer had lid der Kamer te zijn, was reeds in 1852 overtuigd van de noodzakelijkheid eener op ervaring gegronde herziening van het cultuurstelsel en de daarmede in verband staande contracten. Het met dat doel ingestelde, zoo vele jaren tijds gevorderd hebbende onderzoek, was van hem Minister niet uitgegaan; hij kon intusschen niet ontkennen, dat dit onderzoek over de zaak een groot licht had verspreid. De vorige spreker had gezegd, dat het resultaat van dat onderzoek twee jaren geleden tot den Minister was gekomen; de Minister meende dat het nog geen jaar geleden was. Evenzeer zou hij met stilzwijgen voorbijgaan hetgeen die spreker had gezegd over des Ministers vroeger antwoord, dat hij de stukken moest lezen alvorens een bepaald besluit te kunnen nemen. De Minister meende dat zoodanig antwoord niet zou gewraakt worden; hij althans zou niet weten met welken naam het te bestempelen, wanneer een Minister toezeggingen gaf en mededeelingen deed over zaken, waarvan hij nog geene kennis had genomen. Wel ver dat dit antwoord een verwijt zou verdienen, meende de Minister dat de Kamer het zou hebben aangemerkt als een blijk van omzigtigheid in eene zaak, waaraan zoo groote belangen waren verbonden.

Bij het voorloopig verslag over het koloniaal batig slot voor 1857 werd aangedrongen op eene spoedige regeling van de zaak; men vreesde anders op eene ernstige benadeeling der suikercultuur. Reeds, zeide men, was in de bestaande onzekerheid schade genoeg voor die cultuur gelegen; want de kapitalen trokken zich terug en door het niet uitgeven van nieuwe contracten werd de vermeerdering van productie tegengegaan. De Regering antwoordde daarop, dat ook zij van de noodzakelijkheid eener spoedige regeling doordrongen was en dat het thans haar ernstig streven was daartoe spoedig te geraken. Destijds was dan ook de Minister nog niet aan het einde van zijn onderzoek en zijner overwegingen: wel over de hoofdzaak maar niet over de bijzonderheden, die echter met de hoofdzaak een stelsel uitmaken.

Bij de discussien op 26 november jl. werd de zaak andermaal besproken en toen had de Minister niet geschroomd zijne meening mede te deelen die geheel consequent was aan die, welke hij als lid der Kamer geuit had en die te vinden is in de zitting van den 12 december 1856. Die meening was: geene regeling bij de wet; mededinging voor de toekomst; mededinging voor de nieuwe uit te geven contracten; voorbereiding tot mededinging voor de bestaande. De Minister zou meenen de aandacht der Kamer te vermoeijen, indien hij voorlas hetgeen destijds door hem was gezegd; bij verwees dus naar het Bijblad van 1856.

Verleden jaar, op 26 november jl., was door den heer van Hoëvell — en zoo de Minister zich niet bedroog door dat lid alléén — aangedrongen op regeling bij de wet. De Minister had toen verklaard dat het zijn voornemen niet was om de zaak te regelen bij de wet en dat hij daartoe niet zou overgaan; doch, aangezien zoo velerlei gewigtige zaken bij de discussien over het batig slot behandeld moesten worden, had de Minister destijds de Kamer niet willen vermoeijen met de opgave der redenen, waarom de zaak niet mag, niet moet geregeld worden door de wet.

Raadpleegde de Minister de Grondwet, dan las hij alleen, dat „andere onderwerpen de Koloniën en „bezittingen betreffende, door de wet worden geregeld, *zoodra de behoefte* daaraan blijkt te bestaan." Nergens was het den Minister gebleken van die behoefte; integendeel, hem was gebleken, dat regeling bij de wet aan de zaak schadelijk zou zijn, en zeer bepaaldelijk was het den Minister gebleken, dat ten aanzien van de regeling der cultures op Java, de wet *reeds had beslist.* Art. 56 van het Indisch Regeringsreglement heeft tot hoofdbeginsel, instandhouding van de op hoog gezag ingevoerde cultures. Door wien? *Door den Gouverneur-Generaal in overeenstemming met de bevelen des Konings;* daaraan zijn slechts vijf voorwaarden verbonden die in art. 56 omschreven zijn. Nu is het bovendien merkwaardig, dat, terwijl in het geheele reglement gesproken wordt van *algemeene verordening*, ten einde onbeslist te laten of de wet dan wel het uitvoerende gezag de regelende magt zou zijn, juist in art. 56 niet gesproken wordt van algemeene verordening, maar dat daarin bepaaldelijk wordt aangewezen *wie regelt:* namelijk, het Hoogste gezag in Indië, op de plaats waar men beoordeelen kan. In verband daarmede wordt ook in de slot-alinea van art. 56 gesproken: *„van de maatregelen door den Gouverneur-Generaal genomen:"* dus geene voorschriften, zelfs niet van het Opperbestuur, vooral niet van de wet. Maar dat art. 56 gaat nog verder. Er staat met zoo vele woorden in geschreven, de wijze waarop de Staten-Generaal kennis zullen krijgen, van de genomen maatregelen, op welke wijze deze aan hun oordeel zullen worden onderworpen. „In het verslag bedoeld „bij het 1ste lid van art. 60 der Grondwet, — zegt „art. 56 van het Regeringsreglement — wordt jaar„lijks opgave gedaan, van de maatregelen door „den Gouverneur-Generaal naar aanleiding van dit „artikel genomen." In art. 57 van het Regerings reglement vindt men diezelfde bepaling terug, en daar in dat artikel wordt gezegd, dat *in elk gewest* de aard en duur der persoonlijke dienst enz. geregeld worden, met de bijvoeging *„in overeenstemming met de bestaande gebruiken, instellingen en behoeften"*, blijkt daaruit ten duidelijkste dat de wetgever heeft bedoeld, regeling ter plaatse zelve, en dus in geen geval door de wet. Ook dat art. 57 spreekt van mededeeling aan de Staten-Generaal in het jaarlijksche Regeringsverslag.

Al ware dit alles niet zoo duidelijk door de letter der wet zelve uitgemaakt, dan nog had de Minister de innige overtuiging, dat, voor zoover zijn geheugen hem herinnert, de bedoeling van den wetgever, waarvan de Minister als lid der Kamer destijds een deel had uitgemaakt, geweest is, dat die belangen, welke zoo innig ingrijpen in de Indische huishouding, door het koloniaal bestuur en niet door de wet zouden worden geregeld.

Verleden jaar had de Minister rondborstig zijn gevoelen geuit, en nu moest de heer van Hoëvell het niet euvel duiden, indien de Minister zijne logica niet juist vond, wanneer die spreker op grond van de welwillendheid en het genereuse karakter des Ministers tot de conclusie was gekomen, dat die Minister de regeling bij de wet nog tot zijne overtuiging zou maken. De Minister geloofde dat noch welwillendheid noch een genereus karakter met den uitleg van de artt. 56 en 57 van het Regeringsreglement logisch in verband kunnen worden gebragt. De Minister wist niet op welken grond deze meening steunde; immers nu reeds drie malen had hij rondborstiglijk verklaard, niet voornemens te zijn de zaak bij de wet te regelen. Hij had zelfs bepaaldelijk gezegd, dat hij niet zou terugdeinzen voor de verantwoordelijkheid, die de regeling op hem Minister zou laden, doch dat hij nimmer de regeling bij de wet zou voordragen. Nu moge men een beroep doen op de welwillendheid of het genereuse karakter van den Minister, na zoo stellige verklaringen, kon daarop niet worden teruggekomen, tenzij door veranderde overtuiging. Ware des Ministers overtuiging werkelijk veranderd, hij zou cordaat zeggen: „ik heb gedwaald en de weg „door den heer van Hoëvell aangewezen is beter, en „zal tot nuttiger einde leiden." Maar wel verre dat des Ministers overtuiging veranderd zou zijn, is zij sedert versterkt. Alle belangen eischen de regeling *niet* bij de wet.

Vooreerst zijn er nu acht jaren verloopen dat de zaak aanhangig is. Des Ministers arbeid was op kleine wijzigingen na geheel gereed, doch hij had met de uitvoering gewacht, omdat de vereeniging van fabriekanten te Samarang hem verzocht had, de regeling uit te stellen, totdat hij met hunne zienswijze zou zijn bekend gemaakt. De Minister had gewacht en de vereeniging had eene memorie in het licht gegeven, die gewis zal zijn in handen van die leden, die gewoon zijn zich met Indische aangelegenheden meer opzettelijk bezig te houden. Die memorie was een stuk, dat inderdaad zeer belangrijk mag genoemd worden, al was men het niet in alle deelen daarmede eens. Iedere Indische specialiteit kon uit dat stuk leeren; de Minister althans, indien hij zich vermeten mogt zich als eene Indische specialiteit te beschouwen, had uit dat stuk veel geleerd. Na de ontvangst dezer memorie had de Minister aan zijnen arbeid de laatste hand gelegd en op dit oogenblik was die arbeid bij het Hooge Staatscollegie, dat geroepen is om den Koning te adviseren, waar het geldt algemeene maatregelen van inwendig bestuur, ook voor Indië.

De Minister zou den interpellant niet volgen in diens beschouwingen omtrent de vraag wie al of niet als autoriteit is te beschouwen. Alleen wenschte de Minister op te merken, of, wanneer men in eene enkele zaak wees op een geschrift, wetende of niet wetende van wien afkomstig, men gehouden moet worden dat zelfde geschrift in alle andere zaken als autoriteit aan te nemen? De Minister wilde den spreker ook niet volgen in diens waardeering van de adviseurs welke de Minister had ingeroepen; maar hij durfde onderstellen, dat, wanneer de interpellant wist *wie* en *hoevelen* de Minister geraadpleegd had, deze niet zoodanig zou hebben gesproken als door hem was geschied.

Ook had de interpellant gerustheid geput uit de omstandigheid, dat de heer van Bosse, vroeger voorsteller der motie van 1856, naast hem als ambtgenoot had gezeten; en hij had ongerustheid geput uit de omstandigheid dat die plaats nu door den heer van Hall was ingenomen. De Minister moest opmerken, dat de gronden voor de gerustheid en voor de ongerustheid des interpellants in beide opzigten gefaald hebben. Aangezien het toch betreft eene zaak die *niet* bij de wet moet worden geregeld, eene zaak die reeds geregeld is bij de artt. 56 en 57 van het Regeringsreglement, was het ook geen onderwerp van algemeen Staatsbestuur en behoefde dus ook niet als zoodanig behandeld te worden in den Ministerraad. De vorige Minister en de tegenwoordige Minister van Finantien hadden dus op de zaak geen invloed uitgeoefend. Hij had zijne ambtgenooten te minder met de zaak bemoeid, omdat het hem wel eens was voorgekomen, dat er onder zijne collega's waren, die openhartiglijk verklaarden geen helder inzigt te hebben in de koloniale zaken. Van de leden der Kamer durfde de Minister dat niet zeggen, maar er zijn Ministers die het verklaren (gelach). Bovendien was het zeer wel mogelijk, dat in deze speciale zaak de heer van Bosse eene andere meening was toegedaan dan de Minister; maar de Minister achtte het volstrekt onmogelijk, dat negen personen altijd over alle zaken van dezelfde meening zouden zijn. Het kwam hem voor, dat de praktijk het uitwees hoe meestal twee menschen het met elkander niet eens konden worden. Evenmin dus als de Minister van Koloniën een vroeger ambtgenoot wilde bemoeijelijken met de kennisneming van en de beslissing over een belangrijk punt van de inwendige huishouding van Indië, evenmin heeft hij dat gedaan ten opzigte van zijn tegenwoordigen ambtgenoot; en evenzeer als hij vroeger de geheele verantwoordelijkheid van den maatregel op zich nam, zoo deed hij het ook thans, want in dat opzigt handelde hij volkomen zelfstandig.

Begreep de Minister den heer van Hoëvell wèl, dan strekt de herhaalde aandrang tot regeling bij de wet eenig en alleen om de bepaling in het leven te roepen, dat geene cultuurcontracten anders dan bij uitbesteding zullen worden uitgegeven, ten einde eens vooral af te snijden gunst en te betrachten gelijkheid voor allen. De Minister was het met dat beginsel volkomen eens. Aanvankelijk bij de invoering van het cultuurstelsel wilde niemand een contract; men bood toen te vergeefs land, arbeid en kapitaal aan. Later is die toestand geheel veranderd, zoodat de Minister nu was voor het beginsel om te nemen de proeve van het stelsel van uitbesteding, aanvankelijk ten aanzien van nieuwe contracten, daar er geene enkele reden is om niet aan de suikercultuur eenige uitbreiding te geven. Dat stelsel van uitbesteding kan echter niet worden toegepast bij de expiratie van elk bestaand contract. Daartoe bestaan verschillende redenen.

De eerste reden is dat de bestaande contracten, zonder vrees voor groot oponthoud en groote moeijelijkheden, aan het Gouvernement geene voldoende middelen geven om te komen in het bezit der bestaande fabrieken. En wat dan? Moeten dan nevens de bestaande nieuwe fabrieken worden gebouwd met al de kosten en omslag daaraan verbonden? Moet men een aanzienlijk kapitaal te niet doen gaan, en daardoor groot verlies berokkenen aan den nationalen

rijkdom; want het gold hier niet minder dan 95 fabrieken. Er moet derhalve voor de bestaande fabrieken een toestand worden voorbereid, dat na verloop van de overgangs-periode de Regering het onbetwistbare regt hebbe, om over de fabrieken te kunnen beschikken.

De tweede reden is de toezegging, die gegeven is bij de expiratie van de contracten, volgens welke aan de contractanten eene soort van voorkeur is gegeven. Het is hier de vraag niet of deze bepaling allezins aanbevelenswaardig is, maar de vraag is, wat te doen nu de zaak bestaat? De toezegging is contractueel gegeven. Ja, antwoordt men, niet aan allen, en dus is men vrij ten aanzien van de nog niet geëxpireerde contracten. Hield men dat stelsel vol, het gevolg zou zijn, dat men zou continueren met hen die reeds 20 jaren een contract bezeten hadden en niet continueren met hen wier tijd nog niet verloopen was. Naar des Min. oordeel zou dit eene zoodanige onbillijkheid daarstellen, dat er weinigen in de Kamer zouden worden gevonden, die daaraan hun zegel zouden willen hechten. Nu was het des Ministers bedoeling volstrekt niet, om de bestaande contracten te verlengen, zoo als ze waren, maar om reeds van stonden aan de bestaande aan eene nieuwe regeling te onderwerpen en tot prijs voor de toetreding daarvan te maken de verlenging. Die nienwe voorwaarden zouden velen groot verlies berokkenen en voor enkelen zelfs zoo nadeelig werken, dat zij welligt de verlenging prijs zouden geven. Men ziet alzoo dat de verlenging zelve niet zou zijn *gratuite* maar *à titre onéreuse.* De Minister bevond zich hier in een moeijelijken toestand. Gaarne zou hij aan de Kamer vele bijzonderheden van zijn plan willen mededeelen, omdat bij de mededeeling van elke nieuwe bijzonderheid de overtuiging zou moeten toenemen van de onmogelijkheid om de zaak bij de wet te regelen; maar des Ministers voorstel was bij den Raad van State aanhangig, en hij zou niet gaarne wenschen vooraf te treden in bijzonderheden en verklaringen over zaken, die welligt naar het advies van den Raad van State nog eenigermate konden worden gewijzigd. Zoo veel echter mogt de Minister wel zeggen, dat het hier gold de harmonische regeling van drie belangen: dat van de inlanders, dat van de schatkist en dat van de industriëlen. De Min. geloofde dat hij het vereenigingspunt dier belangen had gevonden, en dat vooral de schatkist bijzonder voordeel in de regeling vinden zal. Zonder in nadere bijzonderheden omtrent die regeling te treden, verklaarde de Min. dat, afgezien van de meerdere productie als een gevolg van de uitbreiding der cultuur en van de verbetering van het fabrikaat, het Gouvernement reeds dadelijk 250,000 picols meer zou ontvangen, en dat de schatkist derhalve aanzienlijk zal gebaat worden. Het streven der Regering moest zijn, de suiker-industrie zelve te verbeteren. Bij den industrieel moest er belang bestaan om veel te produceeren; aan dat belang moest worden verbonden de belangen van bevolking en schatkist; en wanneer nu de regeling zoodanig zal zijn, dat het Gouvernement het dubbel zal winnen van alle industrieelen te zamen, en dat de bevolking bovendien grootere voordeelen behalen zal, dan meende de Minister, dat alle belangen op voldoende bewijze behartigd en geregeld waren.

Nog twee punten wenschte de Minister te bespreken: 1^0, wat er gebeuren zou, wanneer de zaak bij de wet werd geregeld, en 2^0, wat er gebeuren zou, wanneer het stelsel van uitbesteding zonder overgangs-periode op de bestaande contracten werd toegepast?

Eerste punt. Eene wet zou worden ingediend. Zij zou worden onderzocht in de afdeelingen. Tallooze vragen zouden worden gedaan, ook uit de loffelijke zucht der Kamer om zich meer en meer met Indië bekend te maken. De meeste dier vragen zouden hier te Lande niet kunnen worden beantwoord. Men zou om informatien moeten schrijven naar Indië. Wanneer die na een lang tijdsverloop zouden zijn ingekomen, zou de wet op nieuw worden onderzocht en eindelijk..... zou het de vraag zijn of de wet tot stand kwam. Hoeveel leden der Kamer aan de discussien zouden deelnemen, wenschte de Minister niet à priori te bepalen; maar hij durfde toch aannemen dat het niet waarschijnlijk was, dat alle combinatien van de regeling door allen zouden worden beaamd. Daarbij liep men groot gevaar bij eene zaak als deze, waar de minste bepaling diep ingrijpt in de Indische huishouding en in de toestanden der Indische maatschappij, door het regt van amendement. De Minister had hier soms amendementen zien aannemen, zonder dat de leden tijd hadden de gevolgen daarvan behoorlijk te onderzoeken; de Minister zelf had als lid der Kamer menigmaal later berouw gehad over de stem die hij ten gunste van sommige amendementen had uitgebragt. Hierbij kwam dat de *welsprekendheid* menig lid zou medeslepen. De aanbieding eener wet, gesteld ze ware noodig en gevorderd, zou dus ten gevolge hebben groot tijdverlies, vertraging der regeling tot onbepaalden tijd en verbreking van de eenheid van stelsel.

Tweede punt. De contracten zouden bijna op een oogenblik in een groot aantal moeten worden uitbesteed. Daarbij zijn twee kansen mogelijk. Men zou kunnen hebben dolle liefhebbers van aanneming. Wanneer zoo iemand de conditien van aanneming berekent naar den allergunstigsten toestand en die uitzigten worden niet verwezenlijkt, wat zou dan het gevolg zijn? Dat hij in staat van onvermogen zal worden verklaard. Van daar stilstand der fabriekatie op verschillende punten tegelijk; en wanneer dit gold bij vele fabrieken, dan voorzag de Minister daarin eene zoo groote bedreiging voor het cultuurstelsel, dat hij die stap een allergevaarlijkste stap zou achten. Men moest niet voorbijzien dat de suikercultuur in zoodanigen gunstigen toestand verkeerde, dat zij misschien in 10 jaren tijds de productie zou doen verdubbelen. Ondanks de bestaande onzekerheid was de productie in de laatste 8 jaren gemiddeld verbeterd van 30 tot 42½ picol per bouw. Maar wanneer nu later tegenspoeden komen, wanneer de prijzen aanmerkelijk dalen, wanneer de fabrikant zijn arbeid staken moet, wie zou dan aannemer worden? Dan zou men genoegen moeten nemen met concurrenten die zeer weinig zouden aanbieden, en de schatkist zou daardoor zeer worden benadeeld. — Er was ook eene tweede kans mogelijk, nl. dat de opengestelde concurrentie geene liefhebbers trok. Men had daarvan op Java een recent voorbeeld. Men stelde daar de dienst der stoompakketvaart voor de openbare mededinging open. Hoe vele concurrenten kwamen opdagen? een enkele; alleen diegene die in de vaart was, zoodat aan het Gouvernement alleen het alternatief overbleef om de dienst zelf te ondernemen of haar te gunnen aan den eenigen inschrijver.

De Kamer — zeide de Minister ten slotte — heeft reeds gemerkt dat ik ben en blijf bij het gevoelen, herhaaldelijk door mij te kennen gegeven, dat de zaak niet moet worden geregeld bij de wet. De Kamer zal hebben gemerkt, dat het mijn doel is om te streven naar eene goede regeling, steunende op de ervaring, en daarom moet ik als conclusie op mijne rede de tweeledige vraag van den heer van Hoëvell aldus beantwoorden: dat het voornemen niet bestaat aan de Kamer eene wet aan te bieden tot regeling der voorwaarden waarop cultuur-contracten zullen worden uitgegeven. Door dit antwoord vervalt van zelf de tweede vraag, om welker beantwoording overigens de heer van Hoëvell zich eerder tot zijne mede afgevaardigden dan tot den Minister van Kolonien zou behooren te wenden.

De heer *van Hoëvell* wenschte in zijn antwoord in geene wijdloopige wederleggingen te treden; hij wenschte slechts een voornaam feit te constateren. De Minister wilde geene regeling bij de wet; hij wilde geene openbare mededinging wat betreft de bestaande contracten; hij wilde deze alleen vatbaar maken om later aan de mededinging te worden overgegeven. De Minister had gewezen op het art. gelascht in de verlengings-contracten, en dat aan de contractanten eene preferentie gaf. Naar des sprekers meening gaf dat artikel aan den Koning slechts de preferentie, indien het bestaande stelsel werd volgehouden. Wel meende de spreker dat de bedoeling van hem die het artikel maakte, was, om den contractant voorregt te geven; maar het artikel zelf sloot niet uit de bevoegdheid der Regering om bij een algemeenen maatregel van bestuur een ander stelsel in te voeren. Doch al had de Regering die bevoegdheid niet, dan moest men, volgens het stelsel des Ministers, de contracten verlengen alleen om mogelijk te maken dat dit art. uit de contracten geligt werd. Om dat doel te bereiken, was het niet noodig die contracten 10 jaren te verlengen. Naar sprekers meening zou het aanbod tot verlenging voor één jaar daartoe reeds voldoende zijn. Ook kon hij niet toegeven, dat de Regering thans niet het regt van onteigening zou hebben. Naar z. i. gaf art. 33 der bestaande contracten daartoe allezins de bevoegdheid. De toestand was dus deze: de Minister was voor publieke concurrentie, maar hij achtte zich gebonden door de bestaande fabrieken, en nu meende de spreker aangetoond te hebben dat die banden niet zóó drukkend waren. De Minister zeide wel dat hij nieuwe contracten gaf, waardoor de productie vermeerderd en het fabriekaat verbeterd zou worden; maar de concurrentie was de eenige krachtige hefboom, zoowel voor productie en fabrikaat als voor de zekerheid dat het Gouvernement ontvangt hetgeen de cultuur waard is. Dat de regeling dus zou zijn ten nadeele van het publiek, daarin was de spreker juist versterkt door de aangehaalde memorie van suikerfabriekanten. Ook hij had uit dat stuk zeer veel geleerd, en o. a. daaruit gezien, dat die contractanten tevreden zouden zijn met eene verlenging gedurende 15 jaren (gelach). Ten aanzien van de personen, door den Minister geraadpleegd, herhaalde de spreker dat het waarschijnlijk geweest waren deskundigen en Indische ambtenaren; doch, ofschoon hij ze niet kende, meende hij dat ze waren belanghebbende personen of door familiebetrekkingen of door antecedenten of vrienden.

Het beroep van den Minister op de artt. 56 en 57 van het Regeringsreglement had den spreker verbaasd; want toen de Kamer de wet op de emancipatie der slaven in O.-I. overbodig achtte, omdat zij voldoende bij het Regeringsreglement was geregeld, betoogde de Minister, dat de magt die het beginsel had gesteld, ook de uitvoering van dat beginsel moest regelen; en nu betoogde de Minister dat de uitvoering der beginselen van de artt. 56 en 57 niet behoorde aan de wetgevende magt. De spreker eindigde, dat hij niet geloofde dat regeling bij de wet zoo omslagtig zou wezen als de Minister vreesde. Werden de voorwaarden voor concurrentie goed geregeld, dan verwachtte de spreker dat aanzienlijke kapitalisten zouden mededingen. Ook de vrees van den Minister dat geene mededinging zou bestaan achtte hij dus ongegrond te zijn.

De heer *van Nispen van Sevenaar* (*niet verstaanbaar*) toonde in bijzonderheden aan, welke voordeelen van overeenkomsten genoten en bij welke gelegenheden en aan welke personen sommige uitgegeven waren. Voorzigtig achtte hij het, ten einde misbruik te voorkomen, regels vast te stellen; zoolang zoodanige regels niet voorgeschreven waren, zou, zijns inziens, het doel hetwelk de Minister beoogde, niet bereikt worden. Men moest zich niet door bepalingen en overeenkomsten binden, bepalingen die juist aantoonden hoe noodig het was, hierin eene wettelijke regeling daar te stellen. De bezwaren daarentegen, in der tijd door den Minister opgeworpen, konden zoodanige regeling niet beletten; technische en locale bijzonderheden benoorden op de plaats onderzocht te worden; maar de hoofdzaak moest in eene wet geformuleerd worden.

De heer *Wintgens* merkte op dat de Kamer hier sprak over een zeer bepaald punt, over de vraag: moeten voortaan de zoogenaamde cultuur-contracten blijven gegeven worden bij wege van gunst, of moeten er voor die uitgifte vaste regelen worden gesteld, niet door de magt, welke de contracten uitgeeft, maar door een hooger gezag? Dit was een punt waarover de Kamer volkomen in staat was te oordeelen. In december 1856 was over hetzelfde onderwerp eene breedvoerige discussie gehouden, en hij had zich toen aangesloten bij de motie van wijlen den heer Baud om de beslissing der kwestie te adjourneren. Sedert dien tijd echter had de zaak geen stap voorwaarts gedaan. Het groote belang dat het hier gold stond tegenover de kracht der inertie, tegenover de zucht om te temporiseren. Aan dat temporiseren moest een einde komen, en daarom zou hij met dezelfde woorden de motie voorstellen, die in 1856 door den heer van Bosse was gedaan.

Wanneer hij dat deed, dan achtte hij het onnoodig daarvoor zijn gevoelen in het breede te ontwikkelen; die redenen waren voldoende bekend. Er moest een einde komen aan het systeem van gunst en bon plaisir; er moesten zijn vaste regelen. Spreker had voor zijne motie nog eene andere reden. Men had de parallel gesteld tusschen deze zaak en de stoompakketvaart; hij stelde deze zaak gelijk met de zaak der spoorweg-concessien. De eerste handeling der Regering te dien aanzien was van dien aard geweest, dat de Kamer tot de Regering heeft moeten zeggen: „gij hebt het „publiek belang niet behartigd"; en uit dat oogpunt kreeg de vraag, die hier werd behandeld, nog een ander karakter. Er bestond zijns inziens klimmende behoefte om ook omtrent dit belangrijk onderwerp tot vastheid van begrip te komen, en daarom stelde hij als motie van orde het volgende voor:

„ *De Kamer, van oordeel zijnde dat er behoefte be-*
„ *staat om de regels voor de uitgifte van cultuur-*
„ *contracten in Nederlandsch Indië te stellen door de*
„ *wet, besluit de discussien over dit onderwerp te*
„ *sluiten.*"

De heer *Duymaer van Twist* (bijna niet verstaanbaar) zeide dat reeds lang geleden bij het opperbestuur de overtuiging van de wenschelijkheid van regeling dezer zaak bestond. Hij herinnerde dat in 1852 veel haast bij dit onderwerp was gemaakt, maar dat die spoed allengs was afgenomen. In acht of negen jaren was eigenlijk weinig uitgerigt, en de contractanten waren in onzekerheid gebleven. Dit alles in aanmerking nemende, dan was het nog verwonderlijk, dat niettemin de suiker-productie was vooruitgegaan. Hij behandelde daarop de vraag of de quaestie der uitgifte van contracten bij de wet behoorde geregeld te worden, en dit deed hij in verband met art. 59 der Grondwet, tevens mededeelende welk gevoelen hij dienaangaande vroeger gekoesterd had. Steeds had hij aangetoond dat, wenschte men de regeling bij de wet, men dan behoefte daaraan moest betoogen. Zoo bijv. bij de afschaffing der slavernij in Oost-Indië was hij van oordeel geweest, dat die niet bij de wet behoorde geregeld te worden, en had hij zich tegen het daartoe strekkend wetsontwerp verklaard. Ook in deze zaak, had hij gemeend, bestond die behoefte niet. Art. 56 van het Regeringsreglement was hier voldoende: niets meer en niets minder dan daar geschreven stond had hij verlangd. Onwaar was het dat hij de afbreking der suiker-industrie zou beoogen, gelijk sommigen beweerden, maar hij verlangde een aanvang te maken met het nemen van maatregelen, die tot den toestand van den vrijen, ongedwongen arbeid zou kunnen leiden. De daarbij te nemen rigting was door art. 56 voorgeschreven. Volgens dat art. moest men toestaan, dat de vrije arbeid zich kon ontwikkelen, de hinderpalen daartegen wegnemen, en zich niet laten weêrhouden door de vrees, dat deze het cultuur-stelsel zou ondermijnen. Had hij tot nu toe aldus gedacht, dan moest zijn oordeel echter grootendeels gewijzigd worden, bij het groot verschil van opvatting omtrent art. 56 van het Regeringsreglement, en bij het verschil van gevoelen ten aanzien van dit onderwerp in den laatsten tijd en nog heden aan den dag gelegd. Om die reden begon hij nu te gevoelen, dat er werkelijk behoefte begon te komen, en in dien zin zou hij voor de voorgestelde motie van orde stemmen.

Ten slotte antwoordde de spreker nog op eenige door den Minister van Kolonien bijgebragte argumenten en sprak ook over de quaestie der uitbesteding zelve, die hij zeer voorstond, als zullende veel voordeel aan den Staat bezorgen, en alsdan het uitdeelen van gunsten ophouden, waardoor de Regering zijns inziens zich verzwakte. De toepassing van dat beginsel zou ook op de bestaande contracten kunnen geschieden, door bepalingen te maken waarbij de billijkheid jegens de bestaande contractanten zou in het oog gehouden worden. Daarbij wenschte hij 1^0, dat men aan de contractanten zou geven, dat zij de voorkeur zouden hebben, mits aannemende de voorwaarden die bij de uitbesteding gesteld waren; 2^0, dat die contractanten dan eene zekere som zouden moeten betalen aan hen die het hoogste bod bij de uitbesteding zouden gedaan hebben, en 3^0, zouden de contractanten er in moeten toestemmen, om, wanneer zij van de voorkeur geen gebruik maken, hunne etablissementen af te staan tegen betaling eener door deskundigen nader te bepalen som. Op die wijze zouden z. i. aan alle billijke aanspraken der contractanten zijn voldaan. Voornamelijk wenschte hij zekerheid te hebben omtrent de te nemen rigting, om eenmaal tot een toestand van vrijen arbeid te komen.

Wel verre van hierin iets overdrevens te wenschen, toonde hij ten slotte aan, hoe reeds nu een begin zou kunnen worden gemaakt om zoodanigen ongedwongen arbeid in te voeren. Hij eindigde met de hoop te uiten dat de Minister aan art. 56 van het Regeringsreglement nog dien zin zou geven, welke hij daaraan wenschte gegeven te zien.

De heer *Poolman* bestreed de motie van orde van den heer Wintgens. Hij begreep niet hoe deze te vereenigen ware met art. 59 der Grondwet, die eene wettelijke regeling voorschrijft alleen dan, wanneer daaraan blijkt behoefte te bestaan. Is die behoefte gebleken, vroeg de spreker? Op welke wijze, waar, wanneer heeft er te dien aanzien een onderzoek plaats gehad? en toch eene motie als de voorgedragene kon slechts zijn de conclusie van een zoodanig onderzoek. De motie berustte dus alleen op het subjectieve gevoelen dat regeling bij de wet noodzakelijk was; doch daar tegenover stond het subjectieve gevoelen van hem en anderen dat het noodzakelijk was deze zaak *niet* te regelen bij de wet. Voorts beaamde de spreker niet de bewering dat de productie stationair was gebleven; en hij trad in een betoog om aan te toonen dat, indien zulks waar was ten aanzien van eenige producten, dit geenszins het geval was met de suiker, noch wat betreft de kwantiteit noch wat betreft de kwaliteit. Die gunstige uitkomsten voor de suiker-industrie zouden nog grooter zijn geweest, ware de toestand der bestaande contractanten in den laatsten tijd niet zoo onzeker en daardoor het aanwenden van middelen van verbetering belet geworden. Die regeling was nu op handen en de spreker zou het diep betreuren indien zij, door de aanneming der motie, op nieuw voor onbepaalden tijd zou worden uitgesteld. Overigens achtte hij de Kamer onbevoegd om deze zaak te beoordeelen, daar men een aantal locale bijzonderheden moest kennen om over de hoofdzaak te kunnen beslissen. Men zeide wel dat de Kamer slechts de regeling verlangde van hoofdzaken, dat zij niet wilde treden in détails; maar de détails juist staan in het naauwste verband tot de hoofdzaak, en hoe zou de Kamer over de détails kunnen oordeelen? Zou de Kamer dan ook de contracten voor de indigo en koffij cultuur kunnen regelen? In de behandeling door de Kamer zag hij in ieder geval uitstel van afdoening; twee oogstjaren zouden weder verloren gaan; millioenen schats zouden door de schatkist worden weggeworpen; veler belangen zouden schromelijk worden benadeeld. Voor die verantwoordelijkheid deinsde de spreker terug. De Minister nam de verantwoordelijkheid der zaak op zich en inderdaad behoorde die verantwoordelijkheid eigenaardig bij dezen Minister te huis. De Kamer moest zich niet aanmatigen een aandeel in de uitvoerende magt ten deze te nemen.

Ten slotte vestigde de spreker de aandacht der Kamer op de *portée* der motie. De Minister van Kolonien had op 26 november jl. en nog dezen morgen zijn gevoelen geuit met eene rondborstigheid, die welligt in het parlementaire leven ongemeen is. Om die *portée* te doen beseffen, las de spreker de volgende regelen voor, uit de rede des Minister van Kolonien op 26 november jl.

„Ik zal de zaak naar mijne overtuiging regelen en mij boven alle verdenking te dien aanzien verheffen; en wanneer de Kamer, niet verlangende dat de zaak bij besluit zal worden geregeld, niet vertrouwt dat ik het goed zal doen, dan zal ik met zeer veel genoegen de regeling der zaak aan een ander overlaten. *Ik* zal het nooit bij de wet voorstellen. Ik ben zeer genegen een grondwettigen Regeringsvorm in alle deelen te betrachten, maar de regeling der zaken, betreffende de innerlijke huishouding van de kolonien, kan en mag ik niet uit handen geven."

Alsnu was het woord aan den heer *van Lijnden*, doch wegens het vergevorderde uur werd de verdere beraadslaging verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Blijkens het verslag der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, uitgebragt in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 8 mei jl., op het verslag der Algemeene Rekenkamer wegens het resultaat harer werkzaamheden over 1858, is hetzelve, even als altijd, met de meeste naauwkeurigheid en uitvoerigheid opgemaakt.

De Commissie heeft voorgesteld om het verslag der Algemeene Rekenkamer over 1858 voor kennisgeving aan te nemen en een afschrift van haar rapport toe te zenden aan den Minister van Finantien.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.